

ზატულინები, პირველ რიჩში, რუსეთის მთრები არიან

ისინი კინისკვრით უნდა გაყიდონ...

© 24 hours

AI გვირდითან

- როგორ მუშაობდით შევარდნა-
ძესთან? - ის პირობიდან არ მოვწყედება... იქმ-
დე არასტროს მიმუშავები დოლ-დოლ ჩი-
ნური კეთილ ასლები დალიკატური იყ-
და თოთქმის ცველა თანამშრომელი მას-
ხე შეცვარებული და მასის ალფორთოვა-
ნებული კოგვით როგორაც კაბინეტში
მიმწვდელი, დაცხებულითი, ჩას შე-
მოვცავანიდან გავრცელება მომი-
წვდიდა... ეს ჩემთვის დიდ მოულოდ-
ნილის იყო. არ მოგრინა, თუ პოლიტი-
ური წერის ასე მოქცევა შევძლოდა.

სსრკ-ში ეს ყო მორკევითი არაფურ-
მალური ორგანიზაცია, რომელიც შემ-
დგომიში გორბაჩინოს ფინანსი და გამუშ-
ნებული ჩვენი მასში და გამოი-
იყო. მოდიონინგრები, უამრავ პროექტის გვთავაზობდნენ. შევარდნა-
ძესთან ერთად გავემარტინები არა-
დობის დროის ნაწილის გამოცვლა-
ნობის დროის ას ნავიდა, გავეკინა, რომ ყვე-
ლაციერ ერთ დღეს დანართულდა, მაგ-
რა სხვაგადა მოხად მოძიობენ არა შემარტინებასთან, არამედ პარა-
და საქაინა ურთიერთობის უჯრობს-
დებოდა. შევარდნაძის სხლმდვრეული და
ცოდნილი გადასაციანი.

- იმდენას პოპულარული, როგორ ისყეობა კულტურული მუშაობები?

- ის პირობიდან ის არა, თასი და მეტი რუსეთი არსებობდა. ყველა კონფ-
ლიგის ინიციატივისათვის ას აუ აუს-
ტების მდგრადი მოძიობებისათვის აუს-
ტების მდგრადი მოძიობების არის ჩა-
მინტაციებული, დაწმუნებული ვარ,

რომ თევეობა და რესერვით და-
კავშირით ეს და აუსტების მინიჭებულობა. 1992-1993 წლებში რუსეთის ხელისუფ-
ლების მტკობების შეირის შერძლება მიმდი-
ნებულის ისპერისტის ცენტრის ის ცე-

ნტრალური მოწოდება ყოველი სამა-
რთლებულობა და კულტურული და და-
კავშირის ერთად გამოცვლა-
ნობის და აუსტების მინიჭებულობა.

- იმდენას შევარდნაძის ამგვარ ცხოვრებ-
ას მიგრია?

- რას ნიშნავს - მიგრია? ას ლაპა-
რაკი სასიცოარია. გვემობარ ჩატულინის უსამენი. ის მეტობარ, როგორიც იყ-
ოს კულტურული ტერიტორია. ინტერეს-
ებს რაც შევხება - მესამე არასის დროი-
ნებელ გრანიტისა და გრანიტის ფედე-
რალური რუსების განვალას ინ-
ტერესები აუცი. ტერიტორია ერთია, ინტერესები - სხვადასხვა. კულტურის ნატურალურ მიდგომებს უნდა გა-
დადგინდეთ.

ხალხს შევხებაში ეს აზრიც გავრ-
ცელებულია - სულაც არ არის აუცი-
ლებელი, ეკვინითის გამასათებელი აუ მცხოვ-
რებ ხსოსსაც... ეს უც არასწორია. ერთია
და იგივე ხალხი განსხვავეულ გარემო-
ში განსხვავეულად ცხრილობა. რუსე-
ბი, რომელიც სტანდარტული დაწინები,
აბსოლუტურად სხვაგარად იქცევიან,

ვიდრე რესერვით მცხოვრები რუსები.
ყოველი მცხოვრები არ არის სა-
ულის სხვაგარად და ა.შ. ეს ხალხის სულ სხვაგარად გაუცემობა...

- ასახავთ შევარდნაძის ამგვარ ცხოვრებ-
ას ამგრია?

- არა არია ერთია რესერვში არ არ-
ის, არასი განათლებულობა. რა არის ინ-
ტერესებიცა? სამართლა სტატისტიკით,

ამ ტერიტორიას მეტანალებად განაღებული მისამაშაულენი განაღებული მისამაშაულენის არიან და ერთ ცენტრული და და-
კავშირის და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

სამართლებული არა არია მიმდი-
ნებული მისამაშაულენის განაღებული მისამაშაუ-
ლენის განაღებული და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

აფხაზეთი შედალითიც უკურ-
გო ბრძოლის რეგის გამოცვლის სა-
გარეული საქართველოს განაღებული და და-
კავშირის და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

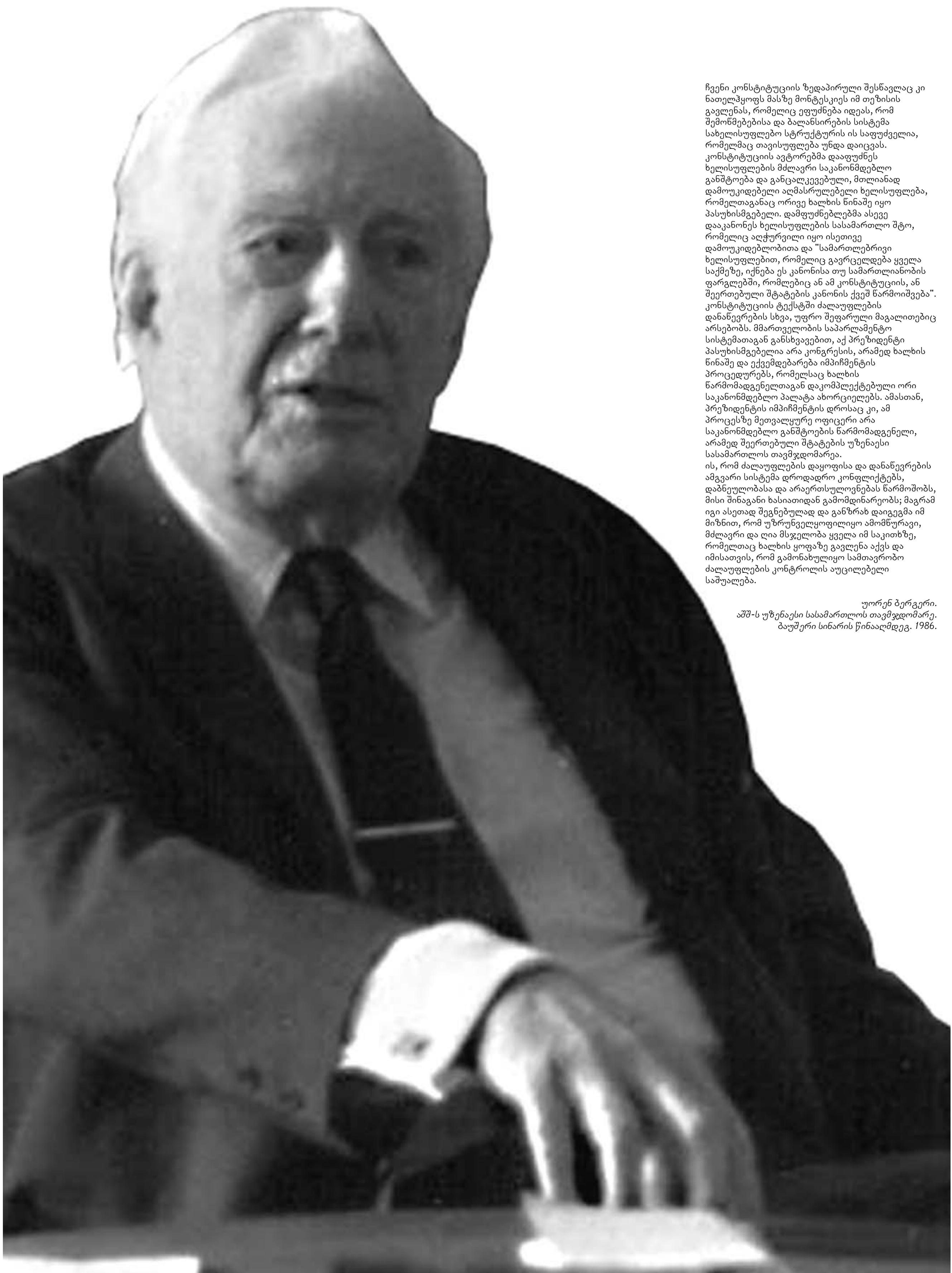
საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

საქართველოს შენაური საქმეები
ნამდგრალია არ არის ჩაქერება, მაგ-
რა ტერესების და გამოცვლის არიან და გა-
დადგინდეთ.

ჩვენი კონსტიტუციის ზედაპირული შესწავლაც კი ნათელპყოფს მასზე მოწიქესკის იმ თეზისის გვილენს, რომელიც ეფუძნება იდეას, რომ შემონმებებისა და ბალნისრების სისტემა სახელისუფლებო სტრუქტურის ის საფუძველია, რომელმაც თავისუფლება უნდა დაიცვას. კონსტიტუციის ავტორებმდება დააფუძნეს სელისუფლების მძღავრი საკანონმდებლო განშტოება და განცალევებული, მთლიანად დამოუკიდებელი აღმასრულებელი ხელისუფლება, რომელთავანაც ორივე ხალხის წინაშე იყო პასუხისმგებელი. დამფუძნებლებმა ასევე დააკანონებ ხელისუფლებს სასამართლო შტო, რომელიც აღჭურვილი იყო ისეთივე დამოუკიდებლობითა და "სამართლებრივი ხელისუფლებით, რომელიც გავრცელდება ყველა საქმეზე, უნება ეს კანონისა თუ სამართლინიბის ფარგლებში, რომლებიც ამ კონსტიტუციის, ან შეერთებული შტატების კანონის ქვეშ წარმოიშვება". კონსტიტუციის ტექსტში ძალაუფლების დაანევრებას სხვა, უფრო შეფარული მაგალითებიც არსებობს. მემრთველობის საპარამეტრო სისტემათაგან განსხვავებით, აქ პრეზიდენტი პასუხისმგებელია არა კონგრესის, არამედ ხალხის წინაშე და ექვემდებარება იმპირიზმის პროცედურებს, რომელსაც ხალხის წარმომადგენელთაგან დაკომპლექტებული ორი საკანონმდებლო პალატა ახორციელებს. ამასთან, პრეზიდენტის იმპირიზმის დროსაც კი, ამ პროცესზე მეთვალყურე რფიცერი არა საკანონმდებლო განშტოებას წარმომადგენელი, არამედ შეერთებულ შტატების უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარება.

ის, რომ ძალაუფლების დაყოფისა და დანაწევრების ამგვარი სისტემა დროდადრო კონფლიქტებს, დაბნეულობასა და არაერთსულოვნებას წარმოშობს, მისი შინაგანი ხასიათიდან გამომდინარეობს; მაგრამ იგი ასეთად შეგნებულად და განზრას დაიგვეგმის მიზნით, რომ უზრუნველყოფილობი ამომწურავი, მძღვანელი და ღია მსჯელობა ყველა იმ საკითხზე, რომელთაც ხალხის ყოფაზე გავლენა აქვს და იმისათვის, რომ გამონახულიყო სამთავრობო ძალაუფლების კონტროლის აუცილებელი საშუალება.

უორენ ბერგერი.
აშ-ს უზენაესი სასამართლოს თავმჯდომარე.
პაუშერი სინარის წინააღმდეგ. 1986.

აღთქმა სამარადისო სიყვარულისა

გამოცემის მარკესი შვილთან, გონისალოსთან და მეუძღვესთან, მერსედესთან ერთად

თომას პიროვნი

სიყვარული, მიკისა და სილვიას 1956 წლის ერთი ჰიტისა არ იყოს, უჩვეულო გრძნობაა. ასაკის მატებასთან ერთად ის სულ უფრო გვაოცებს, ხოლო სიბერეში, როდესაც მარტოოდენ მსჯელობა თუ ძალგვიძს ამ განცდის შესახებ, მზარდი სიმაცრითა და შეურიგებლობით ვერდებით სასიყვრულო სიმღერებს, რომანტიკულ რომანებს, საპინის ოპერებსა და მგზნებარე ახალგაზრდულ დეპლარაციებს სიყვარულის არსის შესახებ.

მაგრამ რა გვეშველებოდა ამ მშვენიერი განცდის, ამ ყმანვილური, თავგანწირული იმედების გარეშე? ალბათ, სიცოცხლე აზრს დაკარგავდა. სავარაუდოა, რომ შესაძლებელია არა მარტო სამარადის სიყვარულის აღთქმა, არამედ - ამ აღთქმის ერთგულად დაცვაც მთელი ცხოვრების გამავლობაში. სწორედ ამ აღთქმისაზე და სიცოცხლის გარეშე, ალბათ, სიცოცხლის უჩვეულო გაქანებაცა და ზომიერებაც. მწერალმა იპოვა და განავითარა ახალი რესურსები. მისმა პროზამ უკვე კლასიკურ სისადავეს მიაღწია. მარკესს ერთნაირი ოსტატობით ხელიწიფება ხოტბის შესმა და შეჩვენება, სიცოცხლი და ტირილი, თხრობა და სიმღერა. დააკვირდით, მაგალითად, ჰაერბურთით მოგზაურობის აღწერას მის ახალ რომანში:

„ციდან ისინი, ღმერთის მსგავსად, ხედავდნენ ძველი, სახელმის

ლი შიშით გაურბოდნენ სიყვარულის თემას, გარსია მარკესი გაბედულად მიუბრუნდა მას. შესაძლოა, ამ ნაბიჯს რევოლუციური ლირებულებაც კი გაჩნდა. „ჩემი აზრით, სასიყვარულო რომანი ისევე მნიშვნელოვანია, - შენიშნა მან ერთხელ თავის მეგობართან, პლინიო აპულეო მენდოზასთან საუბარში, - როგორც ნებისმიერი სხვა სახის ეპიკური ქმნილება. სინამდვილეში მწერლის მოვალეობას - თუ გრძება, რევოლუციურ მოვალეობას - შეადგენს მღლახარისხოვანი ნაწარმოებების წერა“.

და - ღმერთმანი - ის ამას, მართლაც, ახერხებს. მარკესისთვის დამახასიათებელია ერთდროულად მგზნებარებაცა და თავშეკავებაც, ფანტაზის უჩვეულო გაქანებაცა და ზომიერებაც. მწერალმა იპოვა და განავითარა ახალი რესურსები. მისმა პროზამ უკვე კლასიკურ სისადავეს მიაღწია. მარკესს ერთნაირი ოსტატობით ხელიწიფება ხოტბის შესმა და შეჩვენება, სიცოცხლი და ტირილი, თხრობა და სიმღერა. დააკვირდით, მაგალითად, ჰაერბურთით მოგზაურობის აღწერას მის ახალ რომანში:

„ციდან ისინი, ღმერთის მსგავსად, ხედავდნენ ძველი, სახელმის

ნი ქალაქის, კარტახენა-დე-ინდიას ნანგრევებს. ქალაქის ბინადართ იქაურობა მიეტოვებინათ მეეობრებისა და ინგლისელთა თავდასხმების გამო. მათ იხილეს ჯერ კი-დევ უვნებელი კედლები, ქუჩები, რომელთაც მაყვლის ბუჩქები მოსდებოდა, მარმარილოს სასახლები, ოქროს საკურთხევლები და ვიცე-მეფის ქოლერისგან დამანალი გვამი, მასზე შერჩენილი საჭურვლით.

მათ გადაუფრინეს ტროხას ათასფრად მოლივლივე ტბას და დაინახეს იგუანებით გადაჭედილი ბაკები, სოჭები და მურტების ბალავები. ასობით შიშველი ბავშვი ყვირილით ხტებოდა წყალში ფანჯრებიდან, სახლების სახურუვებიდან და ნავებიდან. ისინი ყვინთავ-ნენები და ტბიდან ამოპქონდათ ტანსაცმლის ფუთები, წამლის ბოთლები, აგრეთვე - საჭმელი, რომელსაც მშვენიერი ქალაქტონები ისროდნენ ჰაერბურთის კალათიდან“.

ეს რევოლუციური რომანი გულისმამახანის, რომ სამარადის სიყვარული - ანუ, ზოგიერთის აზრით, ახალგაზრდული იდოოტიზმის ნაყოფი - ჯერ კიდევ ფასეული რამა სიბერეში, როდესაც სიკვდილს პირისპირ ვუყურებთ. მწე-

რალი აღიარებს სხეულის აღორძინების შესაძლებლობას, როგორც, საერთოდ, გარდაუგალი ისტორიული წრებრუნვის გამოვლინებას. გარსია მარკესი გვიჩვენებს, რომ ამგვარი აღორძინება საგულვებელია თვით რეალურ ცხოვრებაშიც, განანამები და მოსყიდული ადამიანებისთვის და, როგორც ჩანს, ამ უსამართლო და წაბილული სამყაროს ყველა მკვიდრისთვის.

ამბავი ვითარდება დაახლოებით 1880-1930 წლებში, კარიბის ზღვის ერთ სანაცვადგურო ქალაქები. ის კარტახენასა და ბარანკილის ნაზავია, - ისევე, როგორც, აღბათ, წარმოსახული ქალაქები, რომლებსაც რუკაზე ვერ იპოვით.

რომანის სამი მთავარი გმირი წარმოქმნის ერთგვარ სამკუთხედს, ხოლო ამ უკანასკნელის ჰიპოტენუზად გვევლინება ფლორენტინო არიზა - პოეტი, რომელმაც თავისი სიცოცხლე ძღვნად შესწირა სიყვარულს, ერთდროულად ხორციელად და ამაღლებულსაც. ფლორენტინო მსახურობს კარიბის ზღვის სამდინარო კომპანიაში. ჭაბუკს შეუყვარდება ფერმინა დაზა, „მშვენიერი ქალიშვილი, რომელიც - ისე მსუბუქად დაგოგმანებდა, თითქოს არ განიცდიდა სიმძი-

მის ძალის ზემოქმედებას“. ქალვაუს ასიოდ სიტყვაც კი არ უთქვამთ ერთმანეთისთვის, მაგრამ მათ შორის დამყარდა საიდუმლო სასიყვარულო ურთიერთობა, რომელიც მთლიანად წერილებისა და დეპეშების მეშვეობით მიმდინარებოდა. ქალიშვილის მამა მალე ყველაფერს მიხვდა და ფერმინა შორეულ მოგზაურობაში წაიყვანა. დაბრუნებისას ქალი უარყოფს ფლორენტინოს სიყვარულს და ცოლად მიჰყება დოქტორ უვენალ ურბინოს. ეს კაცი, მე-19 საუკუნის რომანთა გმირების მსგავსად, მაღალი საზოგადოების წარმომადგენელია, გემოვნებით იცვამს და შეყვარებულია ფერმინაზე.

ფლორენტინოსთვის ესაა ძნელასატანი, მაგრამ არა ფატალური დაბრკოლება. ფერმინა და ბარანკილის ასახურობის სიყვარულის აღმართის შემდეგ ის გადაწყვეტილი და დაიცვა და შესწირა სიყვარულს, ერთდროულად ხორციელად და ამაღლებულსაც. ფლორენტინო მსახურობს კარიბის ზღვის სამდინარო კომპანიაში. ჭაბუკს შეუყვარდება ფერმინა დაზა, „მშვენიერი ქალიშვილი, რომელიც - ისე მსუბუქად დაგოგმანებდა, დასაჭრებად მანგოს ხეზე აძვრება“.

გამოცემის მარკესი შვილთან, გონისალოსთან და მეუძღვესთან, მერსედესთან ერთად

მერკალი ჩიტის გარემობით

ინტერვიუ ნიდერლანდელ მწერალ ქალთან იოკე ვან ლეეუვენთან

ՁԵՐ ՁՈՒՅՆՈՅՆՈՅՆ

ამა წლის მაისის დასაწყისში
სამეფო უბნის თეატრში ვნახეთ
დათო საყვარელიძის რეჟისო-
რობით დადგმული ოკეე ვან ლე-
ეუვენის საბავშვო წიგნის, „პიპ!“-
ის ინსცენირება. მანამდე კი წიგ-
ნის მაღაზია „პარნასში“ გაიმარ-
თა ამ პარადოქსული და გრო-
ტესკული პოეტური სამყაროთი
აღსავს უცნაური ზღაპრის წარ-
დგინება თავად ნიდერლანდელი
მწერლის მონაწილეობით.

როგორც წერეთლების
რძალმა, ინგრიდ დეხრავემ
ამიხსნა, წიგნის ჰოლანდიური
სახელწოდება „Iep!“, ანუ „იპ!“
(ითქმის მოკლედ და სხარტად)
ჰოლანდიურად „გადათარგმნი-
ლი“ ჩიტების ხმაა, და აგრეთვე,
ერთი ხე, რომლის თარგმანი არ
არსებობს. ქართულში კი ამჯო-
ბინეს „ჰიპ!“, რაც ჰიპსაც ნიშ-
ნავს და ჩიტინას დედა თინეს კი
უხარია, რომ ერთი სიტყვა ხომ
მაინც ისწავლა ჩემმა ჩიტინამო.

ამ ნაწარმოების მიხედვით
ჰოლანდიაში დადგმულია თე-
ატრალური სპექტაკლი. გარდა
ამისა, უკვე სამი წელიწადია
აპირებენ ამ წიგნის ფილმად გა-
დაღებას, მაგრამ ჩიტინასთვის
საჭიროა კომპიუტერული გრა-
ფიკა, რაც ძალიან ძვირია...

იმის აღნიშვნაც განსაკუთ-
რებით სასიამოვნოა, რომ ამ
პროექტით მხოლოდ ნიდერ-
ლანდული ლიტერატურის ერთ-
ერთი საუკეთესო წარმომად-
გენლის ლიტერატურული ნა-
ნარმოების „იმპორტი“ კი არ
შედგა მხოლოდ, არამედ საუკე-
თესო ქართული ნანარმოების
„ექსპორტიც“ - ინგრიდ დეხრა-
ვეს ქართულიდან გადათარგმ-
ნითა და მხატვარ კოტე სულა-
ბერიძის ილუსტრაციებით მაღა-
გამოვა ანტვერპენში ერლომ ახ-
ვლედიანის „ვანო და ნიკო“.

ამ და საბავშვო ლიტერატურის კიდევ მრავალი პრობლემის შესახებ იოკე ვან ლეეუვენის ნადერლანდებში გამგზავრებამდე გოეთეს ინსტიტუტში გამართულ შემაჯამებლ შეხვედრაზე საუბრობდნენ გამომცემლობა „დიოგენეს“ თანამშრომლები, ამ გამომცემლობის მიერ გამოცხადებულ კონკურსში გამარჯვებული მწერლები, ასევე, ინგრიდ დექრავე, ვატო წერე-თელი და სანდრა რულოვსი.

ამის შემდეგ, უკვე საკმაოდ
გადალლილი ქალბატონი იოკვე-
სა და მისი უშუალო მასპინძლე-
ბის თავაზიანი ნებართვით, სა-
შუალება მომეცა პირადად გავ-
საუბრებოდი ნიდერლანდელ
მწერალს, რაშიც დახმარებას
გვიწევდა ნიდერლანდული ენის
მცოდნე ფოტოხელოვანი ვატო

- თუ შეიძლება, ქართველ
მკიონხველს ნარმოუდგინეთ
თქვენი თავი, ზოგიერთი საჭი-
რო ცნობა მოგვაწოდეთ ბიოგ-
რატიობან.

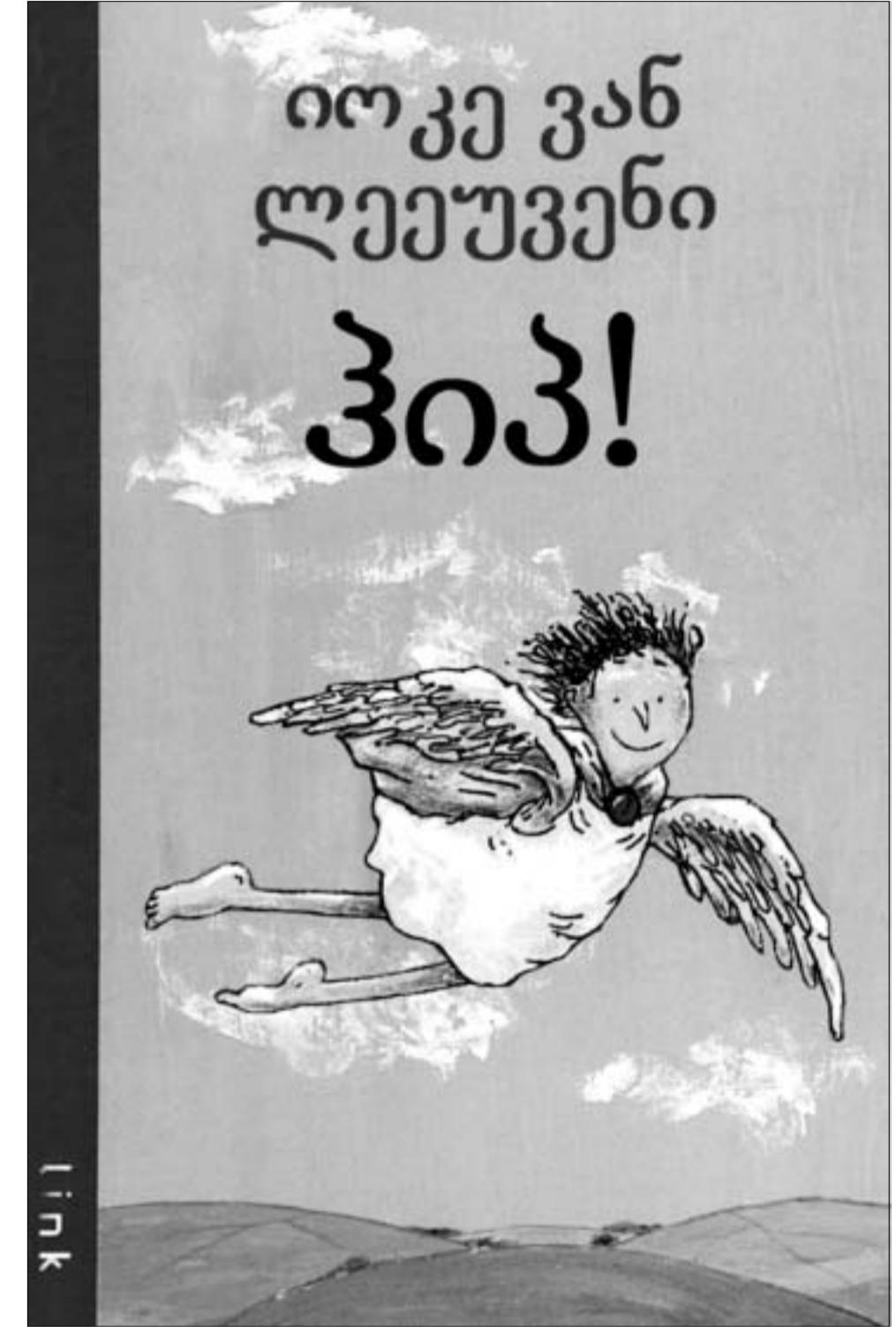

- 1952 წელს დავიბადე ჰაა-
გაში, ნიდერლანდებში. მე ხში-
რად მიწევდა გადასვლა სხვა-
დასხვა ქალაქებში თუ ადგი-
ლებში. ვცხოვრობდი ამსტერ-
დამში და შემდეგ ერთ პატარა
სოფელში. როცა ცამეტის გავხ-
დი, ჩემი ოჯახი გადასახლდა
ბრიუსელში. ესაა ჩვენი მეზობე-
ლი ქვეყანა, სხვა კულტურის მა-
ტარებელი. ასეთ ასაკში სხვა
გარემოში, სხვა კულტურაში

ცხოვრების გარკვეული გამოც-
დილება მივიღე. და რაც ჩვეუ-
ლებრივი, ყოველდღიური იყო
ადრე, ის მეგონა ტიპიური ნი-
დერლანდული, ამ დროს აღმოჩი-
ნდა, რომ სხვანაირიც შეიძლება
იყოს. ამის გამო სწავლობ გარე-
მოს აღქმას სხვა კუთხიდან....
მერე ვისწავლე სამხატვრო აკა-
დემიებში - ანტვერპენში და
ბრიუსელში, და ისტორია - ბრი-

უსელში. შემდეგ საბავშვო წიგნების წერა დავიწყე. და ამასთან მე მარტო ვმართავდი წარმოდგენებს... ესაა ჰოლანდიაში მეტად ტრადიციული და მიღებული ფორმა, ერთი მსახიობის თეატრი, როცა ერთი მსახიობი თამაშობს ყველაზე.

- ეს ერთგვარი ჰეპენინგია
თუ ჰეროინმანსი?
- ამას ჩვენში „კაბარეს“ უძა-
ხიან, მაგრამ ეს არანირ კავშირ-
ში არ არის კაბარესთან. ესაა
ტრადიციული, მიღებული ფორ-
მა. როგორ მე დავიწყე საბავშვო

წიგნების წერა, აღმოვაჩინე ძალიან დიდი შესაძლებლობები არსფეროში. როცა შენ ასეთ რაღაცას ირჩევ, თავიდან სხვანაირად გამოიყურება, სხვანაირად ხედავ. „კაპარეს“, ანუ წარმოდგენის გამართვის შემთხვევაში შენ აკვირდები იქ მყოფ საზოგადოებას, მის რეაქციებს. გარდა ამისა, მე დავიწყე ხატვის გამოყენება სხვანაირად, არა ილუსტრაციის სახით.

- ეს ისეთი ნახატია, რომელ
ლიც ერთი შეხედვით ტექსტი
ისგან დამოუკიდებელია
მაგრამ მაინც ტექსტში არის
ჩასმული, არა? აი, მაგალით
თად, ქართულად თარგმნილი
თქვენი წიგნის პირველივე
თავში არსადაა ნახსენები ხო-
ჭოები, მაგრამ ამ თავის ბო-
ლოს ორი ხოჭო მიდის და თა-
ვისთვის მილაპარაკობს.

- დიახ. ესაა ასოციაციებიანი, თუ შეიძლება ასე ითქვას ტექსტისგან განზე ნახტომებიანი ნახატები. დღეისთვის ხომ არსებობს ჭამის გარკვეული ფორმა (მაჩვენებს თავისი წიგნის მეცხრე თავში წარმოდგენილ ნახატებს, ამ დროს ხედავს, რომ ამ თავის ორი გვერდი გაუქრელი და ერთმანეთზე გადაბმულია, გახევას ცდილობს. ვატო დგება, მიღის დადანა მოაქვს ფურცლების გასაჭრელად. ერთობლივი ძალისხმევით და ქარბატონის

იოკეს ერთგვარი საბოლიშო
ლიმილით სრულდება ეს პრო-
ცედურა), მაგრამ ადრე დანა-
ჩანგლის გარეშე ვჭამდით... ესე
იგი, მოვლენას უკან, წარსულში
ვაბრუნებ, რათა მივხვდე, თუ
რატომ ვჭამთ ჩვენ ასეთი ფორ-
მით და როგორ შეიძლება სხვა-
ნაირადაც გვეჭამა... ანუ, ხომ
არსებობს გარკვეული მყარი
იდეები და მე მაინტერესებს,
როგორ შეიძლება მათი გადასხ-
ვაფერება, თუ გნებავთ, შეცვ-
ლა.

- ესე იგი, მყარი შეხედულებების პაზაზე დადიხართ და მერე ატრიალებთ თქვენებურად, იმპროვიზაციას აკეთებთ?

- მე ამას ვუყურებ როგორც
დამწები - რატომ არის ეს ასე
და არა სხვანაირად.
- ალბათ, სწორედ ასე იქმ-

ნება პარადოქსი. ამ სტილში
მუშაობთ. ესე იგი, რასაც მივ-
ხვდი, პარადოქსულია თქვენი
ჩიტინას ამბავი.

- ესაა პარადოქსის მსგავსი
შემოტრიალებები. მაგალითად,
ბუკვალურად აღქმა რაღაც
მოვლენების. ბავშვები მოვლე-
ნებს ხშირად ბუკვალურად
აღქმან.

- ეს ბუკვალური აღქმა კარგად დავიწყებული ძველია
- ძველი საბერძნეთიდან მოდის, ანუ კომედიებს როცა წერთა არისტოფანი, ისიც

ბუკვალურად იგებდა ვთქვათ,
ანდაზებს და მერე ამ ბუკვა-
ლურად გაგებულ ანდაზებზე
აგებდა თავის კომედიებს. ამ-
ნაირი მიღვომა აქვთ ბავშვებს,
აი, ამას იყენებთ და აქედან გა-
მომდინარეობს მთელი თქვენი
ნაწარმოები, ყოველშემთხვევე-
ვაში ის, რაც მე წავიკითხე.
სხვა ნაწარმოებებსაც ასე
ქმნით?

- მე განსხვავებული რაღა-
ცეები მაქვს დაწერილი. რამდე-
ნიმე წიგნი ესეთი კომბინაციით
– ნახატით და ტექსტით. მე სა-
ბავშვო პოეზიაშიც ვმუშაობ და
ასეთივე საფუძველით ვიწყებ
იქაც, როცა, ძირითადად, ამ
ელემენტების შეტანა მიწევს და
თან ისეთი „უბრალო“ რამეები,
როგორიცაა რიტმი და რითმა...
ასევე ვწერ „სადიდო“ პოეზიას
და პროზას. პროზაში არ არის
ნახატები, მაგრამ ხშირად მეუბ-
ნებიან, რომ ძალიან ვიზუალუ-

რი და ისეთია... სახვითი...
- ჩვენი მკითხველისთვის
უკვე ცნობილი ავტორი
ბრძანდებით და თუ რომელიმე
ნაწარმოებს გამოგვიგზავნით,
როგორც ერთ ჩვენებურ კრი-
ტიკოსს უყვარს თქმა, - პუბ-
ლიკაციას ველარაფერი დაუდ-
გება წინ...

- აქ დავტოვე რომანი ინგ-რიდის ბიბლიოთეკაში და შეიძლება ის ითარგმნოს. ეს არის რაოდაც ისეთი, მძიმეს და მსუბუქი.

ბუქის კომპინაციით გაკეთებული. თვითონ პოეზიაც, მძიმეა, რასაც მე ვწერ, რა თქმა უნდა, მაგრამ ამ პოეზიაში ვცდილობ მსუბუქის და მძიმეს დაბირის-პირებას.

- ეს ყველაფერი, რასაც თქვენ ქმნით, პოსტმოდერნის გავლენით იქმნება თუ პოსტმოდერნის გარეშე დგას?

- როცა მე წერა დავიწყე, მაშინ პოსტმოდერნი საერთოდ არ არსებობდა...

- ეს სამოცდაათიან წლებში?

- დია... ხშირად პოსტმოდერნი არის ნასესხები მეტყვიდრება, ნასესხები ტექსტები...

- მაშინ, ვის მემკვიდრედ თუ გზის გამგრძელებლად თვლით თავს?

- მე ჩემს თავს ვხედავ იმ ტრადიციაში, რომელიც ცდილობს იერარქიების გადაბრუნებას. როგორიც მაგალითად არის ალისა, ვინი პული და სხვა რაღაცები. პროზაზე მიჭირს თქმა. რადგნ ის ამოზარდა ამ საბავშვო ლიტერატურიდან. იქიდან არის.

- ყველაზე მეტად რომელი წიგნი გიყვართ? ვიცი, ყველა, მაგრამ მაინც რომელია განსაკუთრებული?

- ხშირად ეს დაკავშირებულია შენს პიროვნულ ცხოვრებასთან, რა მდგომარეობაში ხარ იმ დროს. ეს „იპ!“ მაშინ დაწერ-რე, როცა ძალინ ბევრი დანაკ-

ლისი, დანაკარგი მქონდა პირად ცხოვრებაში. და მე ვიფიქრე, რომ თუ ეს ცხოვრებაში დანაკარგი აჩვენე სხვებსაც, სხვა ფორმით, როცა მათ შეუძლიათ გაიცინონ, ეს დიდი განთავისუფლება იქნებოდა.

- მე მგონი, თქვენ ამ წიგნში საკუთარ თავს იგონებთ - აი, იმ გოგონას ვგულისხმობ, რომელიც ჩიტს ჰეგავს თუ პირიქით, იმ ჩიტს ვგულისხმობ, რომელიც გოგონას ჰეგავს. ისე, სხვათაშორის, თქვენ თავადაც ჰეგავხართ ჩიტს...

- არა, არა... (იცინის).
- რა ვიცი, მე ასე მეჩვენება...

- ალბათ, ამ წიგნში ძალიან მნიშვნელოვანი ის არის, რომ ყველა ის ადამიანი, ვინც ამ ჩიტუნას ხვდება, სწორედ იმას ხედავს ჩიტში, რაც უნდა, რომ დაინახოს. რაც მას აკლია და სჭირდება.

- „იპ!“ თეატრშიც დაიდგა ხომ ნიდერლანდებში? და ოპერაც მზადდება, თუ არ ვცდები?..

- დიახ, „იპ!“ თეატრში დაიდგა, მაგრამ ეს კი არა, ამის მომდევნო წიგნის მიხედვით ოპერას დგამენ გერმანიაში.

- აქ, საქართველოში პირველად ჩამობრძანდით... ამ ქვეყანას არც მაქებარი დაკლება და არც მაძაგებელი. თქვენი კონკრეტული შთაბეჭდილება როგორია?

</

ეს გვერდიდან

„გემი წავიდა
და შენ კი ნაპირზე დარჩი.
შენს გარეშე ჩაიარა დღემ.
სხვამ წაილო მოგონებები აუსრულებელ იმედებზე.
სხვას გაულიმა უცნობმა ქალმა.
და, ბოლოს და ბოლოს, სხვა მოკვდა შენს მაგივრად
და შენ
კიდევ ერთი ცარიელი დღით ამოავსე მარადისობა“.

აგვისტო

■ ■ ■
სიკვდილი მწვანეთვალება ბავშვია,
ჩამოძენილი და უპატრონო,
რომელიც დღენიადაგ კარდაკარ დაეხეტება:
უჩუმრად უვლის გვერდს აყმუვლებულ ძალებს,
უჩუმრად ალებს ჩარაზულ კარებებს,
უჩუმრად უხუჭავს თვალებს მომაკვდავთ;
ხელჩაკიდებული მიჰყავს დამაშვრალნი
სიმშვიდის მაღალ საუფლოში -
მთვარის კარავში.

სიკვდილი მწვანეთვალება ბავშვია,
რომელსაც ვერ გაუგია -
რატომ მოთქვამენ შაოსანი ქალები,
რატომ ოხრავენ კუშტი მამაკაცები:
ის ხომ იმიტომ დაეხეტება კარდაკარ,
რომ სადმე ჰპოვოს ნანატრი სითბო,
სადმე დაასვენოს დაღლილი ფეხები,
ვინმე თმაჭალარა ქალს ჩაუჯდეს კალთაში
და უთხრას: დედა!..
მაგრამ რატომლაც ყველგან:
სახლში, ქუჩაში, საავადმყოფოში,
მინდორში, მთაში, ჰაერში თუ ოკეანეში
ხვდებიან მასზე უფრო დაღლილი ადამიანები.
მას ეცოდება ისინი
და ხელჩაკიდებული მიჰყავს სიმშვიდის მაღალ საუფლოში -
მთვარის კარავში.

მხოლოდ ბავშვის მხრები გაუძლებს ამოდენა ტვირთს;
მხოლოდ ბავშვის სული აიტანს ამდენ წყევლას.

აგვისტო

■ ■ ■
როცა ჩავაქრე პაპიროსი
და სანამ ახალ ღერს მოვუკიდებდი -
მე იმათ შორის -
ვიყავი პარიზს,
გადავხედე ღამეულ სენას

და მის ტალღებში გადატეხილ სანაპიროს და ლამპიონებს,
ნოტრ-დამ-დე-შანზე ჩავიარე მშვიდი ნაბიჯით,
„ლილაში“ მოვსვი ცოტაოდენი უსახელო აპერეტივი,
ეიფელის კოშკზეც ავფოფუდი
და ყველაზე ფეშენებელური ოტელის აპარტამენტებში
ცოლსაც რამდენჯერმე ვუღალატე 18 წლის ბრიჯიტ ბარდოსთან.

იანვარი

■ ■ ■
მთვარე და ნისლი...
და სინანული.

და კიდევ რაღაც -
ბლანტ და შხამიან და აბლაბუდა სივრცეებში
დაბუდებული,
რომელიც ადის, ადის, ადის გულისკენ
და დაცქერის ქალაქს მაღლიდან,
როგორც ბავშვი - ჭიანჭველების უმნეო ბუდეს
და ჯერ არ იცის -
დააბიჯოს ფეხი
თუ არა.
თებერვალი

■ ■ ■
„უხილავი სასწაული“
გორგესი

მე ვდგავარ ქუჩაზე,
რომელიც არ მიდის არსად,
არც არსიდან მოდის.
მე ვდგავარ ღამეში,
რომელიც არასოდეს დაღამებულა,
არც არასოდეს გათენდება.
გარშემო დგანან ბებერი ურჩხულები -
სახლები.
იმათ არა აქვთ არც ფანჯრები, არც შესასვლელი.
მე მესმის სიჩუმე.
მე მესმის სიცარიელე.
მე მესმის ყვავილებისა და ფოთლების სუნი.
ისინი დაჭენენ დიდი ხანია
და ჩაბრუნდნენ უკან, მინაში,
საიდანაც არასოდეს არ ამოზრდილან.
მე ვდგავარ არარსებულ ქუჩაზე.
არარსებულ ღამეში.
მე მეჩვენება, რომ არც მე არ ვარსებობ
და რომ ვესიზმრები ვიღაცას
და რომ იმას უკვე აღვიძებს ფანჯარაში შემოჭრილი დილის სხივები,
ქუჩის ხმაური
და სიკვდილის მიმზიდველი სიცოცხლე.

ეს ჩვენდიდან

სავსე მთვარესავით პირისახიანი კაცი დაინახა, რომელიც ამბობდა, - ყველაფერი კარგად იქნება.

ლორენაც ასე ფიქრობდა. ყოველთვის ასე ფიქრობდა, - ყველაფერი კარგად არის და არგადაც იქნება. ან რატომ უნდა ყოფილყო ცუდად? რა უნდა ყოფილყო ცუდად? ყველაფერი ხომ ისე ლამაზად ბუნდოვანი იყო?

მოკლედ, ლორენას და იმ კაცის აზრები ერთმანეთს დაემთხვა. კაცი მეორე სალამოსაც, ზუსტად იმ დროს, ისევ გამოვიდა, მესამე დღესაც, ერთი კვირის მერეც. წინასაარჩევნო კამპანია თუხთუხებდა და იმიტომ.

გაზაფხული იყო. ლორენას არსება სიყვარულმა მოიცვა. ბრონეულის ყვავილი გაიბნია თმაში და ნეტარებას მიეცა. ნეტარება კი ის იყო, რომ ყოველ სალამოს, როგორც სატრფოს - პატანზე, ისე ელოდა იმ კაცს ტელეეკრანიდან. ჩაიცვამდა რომელიმე ლამაზ ლიფს, გაირჭობდა საფეხელთან ბრონეულის ყვავილს და იჯდა გაღიმებული. ელოდა, ელოდა კაცს, რომელსაც ასე კარგად ესმოდა მისი, რომელმაც მასავით კარგად იცოდა, რომ ყველაფერი კარგად იქნება. კაცის სახე მთვარეს; ბრონეულს, ნათელს და მიმზიდველს.

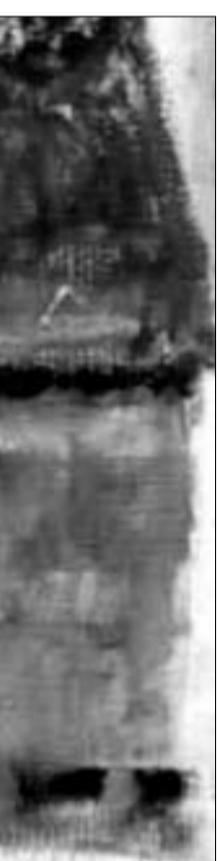
დილაადრიან, ჯერ ისევ რომ ეძინა ამომრჩევლებად და ამოსარჩევებად დაყოფილ ქალაქს, ლორენა შინიდან გადიოდა, შორიახლოს, დასანგრევად განწირულ ქოხმახებისკენ გასწევდა. ღობებზე გადმოწერილ ბრონეულის ბუჩქებს ახალთახალ, ნამიან ყვავილს შეამტკრევდა...

მერე ცარიელ ქუჩებს გაუყვებოდა. ხან ცეკვასავით თუ ფრენასავით, ფართატივით თუ ფრთხიალივით რომ მოუნდებოდა, ხელებს გზადაგზა გაშლიდა, შემოტრიალდებოდა... ფეხის წვერებზეც აიწევდა და მზეს უცინდა.

მერე, ხალხი მატულობდა ქუჩებში. ლორენა ქალებს უღიმოდა, ბავშვებს ეფერებოდა, კაცებს კი თითქოს ვერც ამჩნევდა. თითქოს, - გამჭვირვალეები იყვნენ.

ზოგჯერ, ეკლესიის წინ დგებოდა ლორენა. შესასვლელთან. სხვებივით გაიშვერდა პეტშს და იღიმებოდა. ხურდას რომ ჩაუგდებდნენ, მივარდებოდა ვინმეს ხელგანვდილს, საჩაროდ ჩაუჩურთავდა მუჭში ფულს და ლამის სირბილით გაეცლებოდა იქაურიბას... თან ზემოთ იყურებოდა. ვერცხლისფრად მოლაპლაპე გუმბათი მოსწონდა.

გულით იმ მთვარესავით შორეულ კაცს დაატარებდა. შეყვარებული იყო, მხოლოდ რაც ჰქონდა, იმით კმაყოფილდებოდა. გაგრძელებას არ ელოდა. ჰყოფნიდა, რაც იყო ის. თან,

პოვზია**რათი აგალითობი****სინამდვილე**

თითქოს ყველაფერი მითი არი. თითქოს ყველაფერი ზღაპარია. ადამიანები მიდიან და მერე ყველაფერი სხვა ფერია.

იყო და არი დედაჩემი. მორჩა ბავშვობა და მიიღია. გაქრა სიყვარული მე და შენი - სიცარიელეა.

უნდა იშოვნო სამსახური!

ცოლი მოიყვანო შესაფერი.

უნდა დაგემგვანოთ ყველას გასახარად.

მქონდეს ხელფასი და მყავდეს მეზობელი.

წყალში და თითოეულ პანია თეთრ ხომალდს, ნელა რომ მიირწეოდა ხაკისფერ ტალღებზე, ღიმილთან ერთად პატარა, აკვი-ატებულ ფიქრსაც მიაყილებდა. ყველაფერი კარგად იქნება... ყველაფერი კარგად იქნება...

მერე საღამო დგებოდა.

ლორენა სავარძელში ფეხებ-მოკეცილი ჯდებოდა და აბა, რით არ იყო პაემანი? გულისძგერით უციდა სატრფოს.

მაგრამ სატრფო თითქოს ცამ ჩაყილაპა. აღარ მოდიოდა. აღარ ჩანდა. თმაში აალებული ბრონეულის ყვავილი ნალვლიანად ქვრებოდა, იფერფლებოდა და ლორენას სიცოცხლეს ტანჯვა ერეოდა...

ანუ, ცოვოვრება დაინწყო... სევდით და ლოდინით სავსე ცხოვრება.

არ ჩანდა სავსე მთვარესავით პირისახიანი კაცი. აღარ მოდიოდა ლორენასთან. აღარ ეუბნებოდა, ყველაფერი კარგად იქნება.

რაღა თქმა უნდა, სულ იმიტომ, რომ კარგა ხანია ჩათავდა საარჩევნო კამპანია. და არაფერიც არ იყო კარგად. და სულაც, პირიქით, ყველაფერი ისევ ისე, ცუდად იყო. და კაციც დამნაშავესავით გაქრა.

ლორენას არასდროს უტირია უწინ. ახლა კი ტიროდა და ტელევიზორს ზემოდან ხელს უსვამდა, ეფერებოდა და რაღაცას ეხვეწებოდა... და სხეულში მოდინარე ნარევი, რვა თუ ათქ-

ვეყნოვანი სისხლი ხან უცნაურ, ხან აქაურ, ხან იქაურ გრძნობებს უტივტივებდა არუელ გონებაში.

ბრონეულმა დაიყვავილა. მაგრამ მტკვარი ძველებურად დიოდა. ხიდიც ადგილზე იყო და ზოგჯერ უბანში ვინმე ახალი რძალი, ჯერ რომ არაფერი იცოდა ლიფების ქურდის შესახებ, გამოჰქონდა სარეცხს გასაშრობად უშიშრად...

ერთ დღეს ლორენამ აუარება პანია თეთრი ხომალდი გაგზავნა შესავლები, მერე ერთი მუქი ლურჯი ატლასის ლიფეც ჩამოხსნა მეზობელი კორპუსის პირველი სართულიდან და მერე, სავარძელში ფეხმორთხმული მიუჯდა ტელევიზორს.

ის კი, არ მოდიოდა.

მაგრამ გვიან დამით, ყველას, ყველას, მთელ ქალაქს რომ ეძინა, ლორენამ აივნის ლია კარიცხანი დაინახა, როგორ გამოცურდა შავი ღრუბლიდან მთვარე. როგორ შემოიხედა ლორენასთან და შორეული ჩურჩულიც გაიგო: ყველაფერი კარგად იქნება...

ის იყო. ნამდვილად ის იყო. მისი სატრფო!

ლორენაც თავდავინებით მიანყდა აივანს და წინ ხელებგანვდილი მთვარისკენ გაფრინდა...

ვიღაც-ვიღაცებს კი ეგონათ, რომ ლორენა აივნიდან გადახტა... თავებს სინანულით იქნევნენ აქეთ-იქით და ამბობდნენ: „ნნ, ნნ, ნნ... საწყალი...“

სადაც გავიხედე - ყველგან სიკვდილია და მეც ცარიელი თვალები ვარ. ამდენი არასოდეს მიტირია - სიკვდილს ვყვარებივარ.

ცოცხლები რაღაცას ჯახირობენ. მკვდრები სიზმრებიდან მელანდება. არ არის ეს ჩემი ახირება - უბრალოდ სინამდვილე მენატრება.

ქართველებს...

ქართველებს უყვართ სიარული პანაშვიდებზე და არ ამბობენ წარმოსახიანი კაცი.

სადარბაზოსთან საათობით დგანან ისინი და გულმოძგინებით ერთმანეთის ამბებს ისმენის სიმენტოსთან.

კაცები ქალებს წინ უშვებენ მიხავებიანს, სახლში წინასწარ სარკის წინ რომ იხატებიან

და მორიდებით წრეს ურტყამენ თავდახრილები კიბეზე ასვლით და სიმსუქნით გადალლილები

ან განსვენებულს, რომლის სახის მდგომარეობის გადმოცმასაც მიიჩნევენ მოვალეობად.

გაშავებულა! რა მოსვლია? დედა, საწყალი. ამას ქალებში თუ იტყვიან - ღმერთო აცხონე.

მეზობლის ქალებს გოგონები ადგილს უთმობენ და მიცვალებულს რიგ-რიგობით ჭირისუფლობენ.

სამძიმარზე კი ამოსული, თვალის ცეცხლით ჭირისუფლებში ვინმე ნაცნობ სახეს ეძებენ.

წამსვლელს და მომსვლელს, უშეცდომოდ, თითქმის უკლებლივ, ერთმანეთში რომ აღრიცხავენ ჭირისუფლები -

ერთად შეყრიან ავტობუსში, ერთად დასვამენ ჭირის სუფრაზე, შესანდობას მრავლად ასმევენ.

ქართველებს უყვართ მკვდრების ქება გაუთავებლად, სასუფეველი, ნეტარება და უკვდავება

მათთვის იოლად ემეტებათ, ხოლო ცოცხლების
შესახებ აზრის გამოთქმისას ძლიერ მორცხვობენ.

აქ არ არიან პატარები და ორსულები,
მაგრამ ქელეხი გაგრძელდება დაუსრულებლად.

ბოლოს ნელ-ნელა იშლებიან გამაძლარები,
უკან კაცები მიდიან და წინ კი ქალები.

ქართველებს უყვართ თეატრი და ქუბილები,
საქართველოში კლასიკური ჯაზის დღეები.

უყვართ უქლიამ შექსპირი და განსაკუთრებით
ჰამლეტი, ლირი, რიჩარდი და დასაბუთება:

რომ შეიძლოკის დადგმა არის არც თუ იოლი
ისევე, როგორც „ქალი გველის“, „კავკასიურის“...

რაიმე საგნის, მოვლენათა შორის მსგავსების
უყვართ ალნიშვნა ორაზროვნად და შეფასება.

უყვართ როდესაც შეამჩნევენ ახალ შენაძენს,
პირველ დღეს მისვლა თხუთმეტდღიან გამოფენაზე.

სუფრას, რომელიც არც სავსეა, არც უსტუმროა,
უყვარს ბაშმეტი ყანჩელი და რობერტ სტურუა.

საზღვარგარეთში ერთმანეთის გასტუმრება და
ქართველებს უყვართ უყრო მეტად გასტროლებიდან

დაბრუნება და მერე სადმე სტუმრად ვნებიან
ხმით, როცა თავის „აი რალაც“ ამბებს ყვებიან.

უყვართ ცნობილი რეჟისორის გვარის ხსენება:
ჯორჯო სტრელერის, პიტერ ბრუკის, ხშირად ჩვენება

მარკესის ცოდნის უფრო სწორად იმ მარტობის
ასი წელი რომ გრძელდებოდა. გამოყენება

მეტყველებისას - ყველა სიტყვის, რაც კი ოდესმე
გაუგონიათ, წაუკითხავთ, ანდა მოესმათ.

ქართველებს უყვართ ადგილების ამოჩემება;
წყნეთის, კიკეთის, წავკისის და იქ დასვენება,

სანამ ივლისი არ ჩაივლის, არ დასრულდება,
ქართველებს უყვართ ერთმანეთის ყურება.

და მერე, როცა სანატრელი მოვა სეზონი
ზღვის და წყნეთიდან აცილებენ ზღვაზე მეზობელს -

როგორც კინოში ქართველები ერთმანეთს თხოვენ -
იქნებ ითახი დაუკავონ ზღვაზე და ყოველ

შემთხვევისათვის მოლოდინით გადალლილები
ტანისამოსით და ნიგოზით ჩანთებს ტენიან

და რადგან სივრცით მცირედია ეს ადგილები -
ზღვის კურორტებზე ქართველები ვერ ეტევიან.

მაინც მიდიან და არ ცვლიან გეგმებს თავიანთს,
ზამთარს გუდაურს უთმობენ და ზაფხულს კვარიათს.

შუალედებში გატარებულ დროს იხსენებენ,
ვიდრე თავიდან კვლავ ჯგუფ-ჯგუფად დაისვენებენ.

დასრულდა ლამის სიზმარივით ესე წერილი,
რომელსაც არ აქვს ეპილოგი და არც პროლოგი -
ქართველებს უყვართ, როგორც განძი აღმოჩენილი
მთელს მსოფლიოში სამიოდე ქართველოლოგი.

ზაფხულის არდადეგები

ფეხის წვერებზე იწეოდა
და სარეცხს ფენდა
ქალი.

ორდონშიგანას თამაშობენ ბავშვები ეზოში.
- გადადით ჩრდილში! ნოდარიკო, ამოდი მალე!
აიგნებიდან ისმის დედების ხმები.
აუ, დეე, გთხოვ - ნუ მთხოვ!
აუ არრ მინდა, გეხვეწები სახლში! სახლში, რომელშიც ბავშვებს ეგულებათ
ხენდრო, ალუჩა და ალუბალი და კიდევ ნაყინი.
თბილისის ყველა ფანჯარაში ჩანს ტელეანდა
და წუნიკულმორი.
ზაფხულის არდადეგებია -
მუხლების და იდაყვების გადაყვლეფის დრო.
ანა კალანდაძის პოეზიას გავს ამინდი გარეთ.

გალაკტიონს

ვერ ვისწავლე ლექსის წერა. მერე რა.
ვწერ და ვამბობ ვერ ვისწავლე მე ვერა-
ფრით ლექსების - ფრთით ლექსების ფერება.
მერე რა და ერთმანეთში მერევა
მე სიტყვები - სულ სხვა და სხვა ფერებად,
რომ ჩნდებიან და ქრებიან ვნებიან,
როცა ლამით სიზმრებს მეუბნებიან.
ისევ გავლა მე იგივე მინდა გზის -
სიტყვა-სიტყვით ტროპების და სინტაქსის.
მეტაფორის. ჰაბერბოლის. ბნერების
უთქმელის და ხელით მიუკარების.
გალაკტიონ! სონეტით და ტანკებით
დანგრეულით და ხელახლა ნაგებით,
მოვრჩი წერას - არც მეტი არც ნაკლები
თითქოს ნემსის ყუნწში გაძვრა აქლემი.

დათო ჩიხლაძე

ყინულის მოედანი

თამრიკა ხვთისიაშვილს

ეს მოქმედება ხდება ნიუ იორკში, უმაღლესი სტრესების და სიგრძის კოლექციის ქალაქში, სადაც დაფრინავენ მომაკვდინებელი კოლოები და ადამიანები ხტებიან ხიდებიდან.

ჯაია!
მთელი დიდება!
დღეს შრიმატი რადპიკას დღეა. ეს
მოქმედება კი ხდება ერთი კვირით ადრე.
აი, ასე:

გამოვდივარ მეტროდან და ვხედავ თვით-
მფრინავს ცაში, რომელიც ცოტა ხანში
მესვრის ბომბს. ბომბი ვარსკვლავს
(ცის მნათობს) ჰვავს და ნელა ეშვება.
მე გავრბივარ, თავი უკან მაქვს
გადავარდნილი.

ჯაია!
მთელი დიდება!
ვიღებ შხაპს და ვხედავ პატარა
სარკმელში უზარმაზარ წითლად
ანთეპულ დირიჟაბლს. არასდროს
ყოფილა ასე ახლოს! ხომ არ არის ეს
პარანოია?

კიდევ ერთხელ ვრწმუნდები, რომ წერა
ალარ შემიძლია.
ამიტომ სჯობს ისევ სიზმრების
ალწერას მივმართო, დანარჩენი კი
მერე.

კებით აეროპორტისკენ დილით. იწყება
წვიმა.
მუყაოს ჭიქებს ძლიერ ვიკავებთ, რომ ყავა
არ გადაგვესხას. როგორ ჰვავს სამეგრელოს
ეს ნისლიანი ხეები, სველი ფოთლები.

ჰვავს ხომ?
კი, ძალიან.

ო, რა საშინელ ქვეყანაში დავიბადე.

როდის?

გაზაფხულზე.

(აპრილი ლიმილში).

კარგი, დაგიცდი. ისევ ისეთი ხარ.
არ შევიცვალუ?
არ ვიცი.

(ჩილელმა ხორხემ მასესხა 10 დოლარი. შენი სამშობლო მართლა ასეთი საშინელია?)

ფანჯრიდან ვხედავ თვითმფრინავს,
რომელიც ცაში გაფრინდა.

აქ კი, ქალაქის შუაგულში არის პარკი,
პარკში – ყინულის მოედანი.
ფოტო შავ/თეთრია, და მოციგურავე ადამიანები
პატარა კონტურებად დარჩენილან.

14 აგვისტო, 2001

III სონეტი

მანანა ბოსტოლანაშვილს

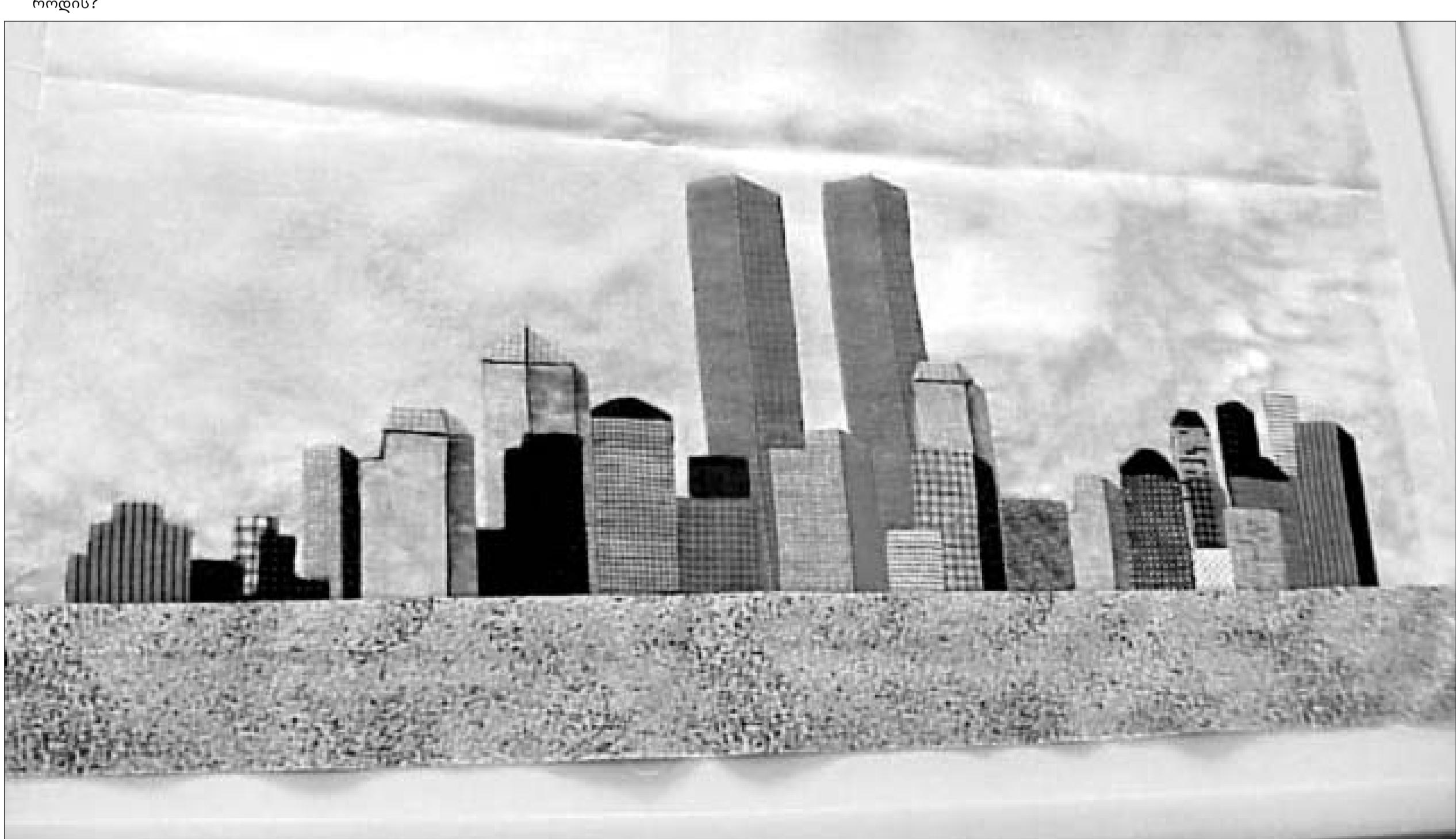
როგორც ნახატი, მოუთმენელი ყველა ფერებით,
ირეკლავს სხივებს მოულოდნელი კუთხეებიდან,
და ყოველ დილით რომ გიხარია დღის გათენება
და კიდევ რაღაც იდუმალთან გამოთხოვება,

ისე შემოდის, მოულოდნელად, შენთან შეხვედრა,
შემოაქს ბორდო ხელოვნური, ტყეები ნუშის,
მწვანე მდელოებს აქ არ სჭირდებათ ქართან შეხება,
აქ თვითონ იცვლის სივრცეს და ადგილს წვიმაც პირქუში

(თითქოს ვიღაც ყვავილებს რგავდეს
ადამიანთა უკიდეგანო დასახლებაში,
რომ ეს ცხოვრება ერთხელ მაინც რაღაცას ჰვავდეს)
ვინც ამ ყვავილებს, თოვლს და სიზმრებს ცის იქეთ მიჰვრის...

1998

გარეპელია E16 გვირდზე

ნაზირობისა...

დავით ჯავახიშვილი

სულ ორიოდ გვერდს მოვან-
დომებ იმის აღწერას, თუ რო-
გორ დავიწყე და როგორ მივა-
ტოვე ბოლოს ნადირობა. მერწ-
მუნეთ, საინტერესო ამბავია;
ხოლო თვით ნადირობისას ნანა-
ხი თუ გაგონილი, ხშირად „მო-
ნადირულ ტყუილებად“ და ტრა-
ბახად უსამართლოდ მონათლუ-
ლი ამბები, მეტადრე - კურიო-
ზები, ხომ თავისთავად სახალი-
სო საკითხავია; სხვა პრეტენზია
კი ამ ჩემს ლიტერატურულ ნა-
(კოდვილარს არ(კ გააჩინია.

ჩემი დიდი პაპა - დედაჩემის დედის მამა - ნიკოლოზის (კოლა) ჯამბაკურ-ორბელიანი ნადირობით უზომოდ გატაცებული კაცი ყოფილა, რასაც ჩვენს ოჯახში ლეგენდებად შემორჩენილ ზეპირ გადმოცემათა გარდა, მონმობს აგრეთვე ძველი, მაღალხარისხოვანი ფოტოები, რომლებიც დღესაც ამშვენებენ თითქმის ორასწლოვანი ჩვენი ბინის დაბზარულ კედლებს. ეს ის კოლა ორბელიანია, რომელიც ნიკობურს ჰყავს მოხსენიებული თავის მემუარულ წიგნში - „ბურებთან“, და რომელიც 80 წლის ასაკში, ნადირობისას, ცხენზე მჯდომი, გულით გარდაცვლილა. მასთან ერთად ნადირობდა აგრეთვე მისი ვაჟი, ანუ ბებიაჩემის ძმა - ალექსანდრე ორბელიანი - პაპა საშა, რომელსაც მე მოვესწარი, თანაც ისე, რომ ჯერ კიდევ „ფორმაში“ იყო, მიუხედავად ხანდაზმულობისა; დღესაც ცოცხლად მახსოვს მისი მონადირებული ხოხების მომწაროცხარე გემოცა და კბილზე უცაბედად მოხვედრილი საფანტის ეშიც კერძის ჭამისას. მის შედგომ, ჩემამდე, ჩვენს ოჯახში, მიუხედავად ბიჭების სიმრავლისა, თოფი ხელში არავის აულია; და აი, ერთ მშვენიერ დღეს (მართლა მშვენიერ, მარტო სიტყვისთვის კი არა!), ყველასათვის მოულოდნელად, მათ შორის - თვით ჩემთვისაც, უცებ მონადირე გავხდი; ეტყობა, „მონადირულმა“ გენებმა მაინც თავისი ქნა და თავი ჩემში იჩინა. ეს შედეგნაირად მოხდა:

უნივერსიტეტის დამთავრებისას დასთანავე მუშაობა დავინწყენავთობის გეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში და წელიწადში ხუთ-ექვს თვეს ველზე ვატარებდი, ბუნებაში. გეოლოგებს შორის ნადირობით ბევრი იყვნენ გატაცებული, მაგრამ მათგან ყველაზე არაორდინალური პიროვნება - ალბერტ უნტერზეგერ-ხახანაშვილი, ასე ვთქვათ, პირადად მე მერგო: ჩვენ ერთ გეოლოგიურ პარტიაში მოვხვდით, რის გამოც მე ბედის დიდად მაღლიერი ვარ. ამ პიროვნებაში შერწყმული გერმანული ცივი, ნათელი გონება და ქართული ნიჭიერება თავისი თანმდევი სიზარმაცით, მეტად საინტერესო, თავისებურ ნაზავს ქმნიდა, საურთიერთობოდ არცთუ მაინცდამაინც ხელსაყრელს - ესეც უნდა ითქვას. მიუხედავად ამისა, მე მას კარგად გევეწყე და ნადირობაც სწორედ მან დამანწყებინა, ანუ „მომწამლა“, და როგორც მოგ-

ვიანებით მივხვდი - სავსებით
შეგნებულად. იგი საბჭოთა კავ-
შირის არაერთგზის ჩემპიონი
გახლდათ სასტენდო სროლაში,
ცხადია, „სპორტის ოსტატის“
წოდებასაც ფლობდა და რომ
დღესაც შესანიშნავი, ნამდვილი
მონადირეა, ამაში ალბათ გასაკ-
ვირი არაფერია.

კიდევ „ფორმაში“ იყო, მიუხედავად ხანდაზმულობისა; დღესაც ცოცხლად მახსოვს მისი მონადირებული ხობების მომწაროცხარე გემოცა და კბილზე უცაბედად მოხვედრილი საფანტის ეშჩიც კერძის ჭამისას. მის შემდგომ, ჩემამდე, ჩვენს ოჯახში, მიუხედავად ბიჭების სიმრავლისა, თოფი ხელში არავის აუღია; და აი, ერთ მშვენიერ დღეს (მართლა მშვენიერ, მარტო სიტყვის-თვის კი არა!), ყველასათვის მოულოდნელად, მათ შორის - თვით ჩემთვისაც, უცებ მონადირე გავხდი; ეტყობა, „მონადირულმა“ გენებმა მაინც თავისი ქნა და თავი ჩემში იჩინა. ეს შემდეგნაირად მოხდა:

იმ წელს არაგვის ხეობაში ვმუშაობდით, ბაზა ანანურში გვქონდა. ერთხელაც, მოსკოვში მორიგ საკავშირო შეჯიბრზე წასულმა ალბერტმა თავისი სანალირო თოფი და ტყვია-წამალი მე ჩამაბარა, რისი ეშჩითაც, საღამოობით, სამუშაოდან დაბრუნების მერე, მხარზე თოფგადაკიდებულმა ტყე-ტყე და ახოებში ხეტიალს მივყე ხელი; შაშვებს და ჩხიკვებს არ ვესროდი (გურული ხომ არ ვარ?!), სხვა კი არაფერი მხვდებოდა და რაკი მუდამ ხელცარიელი ვპრუნდებოდი, მთელი სოფელი დამცინოდა; ამას მე არავითარ ყურადღებას არ ვაქცევდი, მაგრამ ურთხოო რატომოა? მაინც აავ-

უნივერსიტეტის დამთავრებისათვის დამთავრებისთანავე მუშაობა დავიწყე ნავთობის გეოლოგიის სამეცნიერო-კვლევით ინსტიტუტში და წელიწადში ხუთ-ექვს თვეს ველზე ვატარებდი, ბუნებაში. გეოლოგებს შორის ნადირობით ბევრი იყვნენ ვატაცებულნი, მაგრამ მათგან ყველაზე არა-ორდინალური პიროვნება - ალბერტ უნტერზეგერ-ხახანაშვილი, ასე ვთქვათ, პირადად მე მერგო: ჩვენ ერთ გეოლოგიურ პარტიაში მოვხვდით, რის გამოც მე ბედის დიდად მადლიერი ვარ. ამ პიროვნებაში შერწყმული გერმანული ცივი, ნათელი გონება და ქართული ნიჭიერება თავისი თანმდევი სიზარმაცით, მეტად საინტერესო, თავისებურ ნაზავს ქმნიდა, საურთიერთობოდ არცთუ მაინცდამაინც ხელსაყრელს - ესეც უნდა ითქვას. მიუხედავად ამისა, მე მას კარგად გევეწყე და ნადირობაც სწორედ მან დამანყებინა, ანუ „მომწამლა“, და როგორც მოგ- ებოსულ იაფისძაც საინც გავლიზიანდი და, თვითონვე გამიკვირდა, ისე ჯიბრიანად დავიქადნე, აი ნახეთ, დღეს თუ კურდღელი არ მოვკლა-მეთქი; და, ნარმოიდგინეთ, ის საწყალი, მართლა არ შემომაკვდა!؟ უკვე მთვარიანი ლამე იყო, რაღაც ფარუნი შემომესმა ტყისპირას, გავირინდე, ვერ დამინახა, ახოში საბალახოდ გამოსული პირდაპირ ჩემკენ წამოცუნცულდა და... რა ვქნა, გეფიცებით, ჩემს ადგილას ვინც უნდა ყოფილიყო, სროლისგან თავს ვერავინ შეიკავებდა. ვეებერთელა კურდღელი აღმოჩნდა, დიდხარს იფართხალა საბრალომ, ვიდრე სულს დალევდა და ძალიან, ძალიან შემეცოდა, ერთხანს ხელიც მერვომკიდე, მაგრამ ჩემდა სამწუხაროდ და სამარცხევინოდ, მონადირული ჟინი თუ აზარტი - ადამიანის ეს ატავისტური ინსტიქტი - ჩემში ყოველგვარ სიბრალულზე ბევრად ძლიერი აღმოჩნდა; ის დღე იყო და ის დღე, თითომის ოკუდახუთი წელი, შე-

იძლება ითქვას, თოფი ხელიდან
არ გამიშვია; მთელი ამიერ და
იმიერ-კავკასია უფრო თოფით
ხელში მაქვს შემოვლილი, ვიდრე
გრძელტარიანი გეოლოგიური
ჩაქუჩითა და უცნაური გეოლო-
გიური კომპასით, რომელზეც
აღმოსავლეთ-დასავლეთის აღმ-
ნიშვნელი ასობი ურთიერთშე-

ნაცვლებულია, თუ რატომ, ეს გრძლად ასახსნელი და აქ სრულიად უადგილო, სპეციფიკური ამბავია. ბევრად ნაკლები არც ამ კომპასიან-ჩაქუჩიანა მიხეტიალია მთის წყალუხვ ხეობებსა თუ ბარის გამშრალ, უწყლო ღრანტებში. და აი, ერთ დღეს კი, ისევე, როგორც დავიწყე, უცემე მივატოვე ნადირობა: უკვე გამზადებული ზურგჩანთა ამოვანგრიე, თოვი გაუხსნელად საკუჭნაოში ჩამოვკიდე და აგერ თხუთმეტი წელია, ახლოსაც ალარ გავკარებივარ. აი, ამის ახსნას, თუ რატომ მოხდა ასე, სულ ერთ წინადადებაში ჩავტევ: სიბრალულმა საბოლოოდ სძლია ცხოველურ ინსტიქტებს, ანუ ერთხელ და სამუდამოდ რევანში აიღო. მაგრამ ყოველივე ამას, ცხადია, უკვალოდ არ ჩაუვლია ჩემთვის და უარყოფითზე მეტად მაინც უფრო დადებითად იმოქმედა; დასანახად ვერ ვიტან ნადირ-ფრინველთა მტვრით გატენილ მახინჯ ფიტულებს; მათ ნაცვლად მე დამრჩა უამრავი გამოსამართებელ წარმოადგინდები.

ტკიბილი ძოგოხება; ხადირობას-
თან მიმართებაში ისინი უფრო
ხშირად ირიბნი და თანმხლები
არიან; ზოგი მათგანი მეტისმე-
ტად პირადულია და მხოლოდ
ჩემთვისაა საინტერესო, ზოგმა
კი იქნებ ჩემთან ერთად არც
სხვა დატოვოს გულგრილი და
იმედგაცრუებული; ღმერთმა
ქნას! მე კი ჩემის მხრივ არაფერს
დავიშურებ საამისოდ; ხოლო
მკითხველს ყურადღებისა და
მოთმინებისათვის წინასწარვე
მადლობას ვწირავ.ც
ჰო, კიდევ ერთი რამის თქმა
მავინდებოდა: ყველა ეს ამბავი
საბჭოთა ეპოქის დროინდელია,
ისე, რომ მათ უკვე ისტორიული

ფასი ედება; ეს ისე, სხვათა შორის და ხუმრობით, ოღონდ - ნახევრად.

„ნითელქადა“

მეორე მსოფლიო ომგამოვლილი, გენერალ ლესელიძის არ-მიაში ბრეზნევთან ერთად ნაომარი, ბერლინის აღების მონაწილე პოლკოვნიკი ალექსი გრიგოლაშვილი ჩვენს ინსტიტუტში მუშაობდა დირექტორის მოადგილედ სამეცნიერო დარგში. კარგი ხასიათის კაცი იყო, ჩუმი, წყნარი და სამართლიანი; ყველას გვიყვარდა და, საბჭოთა სივრცეში წესად მიღებული იდიოტურ-ფამილარული სუბორდინაციის დაუნერელ წესსაყოლილი, ყველანი უბრალოდ პარმენოვიჩს ვეძახდით (დღეს ბევრმა ახალგაზრდამ, საბედნიეროდ, აღარც კი იცის, რომ ამავე წესის თანახმად, თავის დროზე თვით ლენინსაც ილიჩი ერქვა).

ყოველი 9 მაისის, ანუ ფაშიზმზე გამარჯვების თარიღის წინა დღეს პარმენოვიჩი სამხედრო ფორმაში გამოწყობილი და უამრავი ორდენ-მედლით დახუნდლული გამოგვეცხადებოდა ხოლმე ინსტიტუტში და საზეიმო მილოცვებს თვითიალური სერიოზულობით იღებდა, ზეიმის ბოლოს კი, უმალვე, კვლავ ჩვეულებრივ, მუდამ მოლიმარ პარმენიაზაოჩათ იძალოდა

ინსტიტუტის დირექტორი
გახლდათ პროფესორი დავით
ბულეიშვილი, ჩინებული გეო-
ლოგი და, თავისი მოადგილის
მსგავსად, აგრეთვე ხავერდოვა-
ნი ხასიათის ადამიანი, რომ იტყ-
ვიან - დიდთან დიდი და პატა-
რასთან პატარა.

აი, ეს ორი კაი კაცი და კიდევ
შესავალში უკვე მოხსენიებული
ალბერტ უნტერზეგერი შეადგენ-
დნენ ინსტიტუტის მონადირეთა
და მეთევზეთა საზოგადოების
ბირთვს, რომელშიც მეც მიმიღეს
და, მიმიღეს კი არა, ლამის მე-
ოთხე კაცადაც „დავჯექი“. ძირი-
თადად ჩვენ ოთხნი დავდიოდით

ერთად სანადიროდ; არ ვაცდენ-
დით არც ერთი სეზონის გახსნას;
ვნადირობდით ყველა მიღებული
წესისა და რიგის დაცვით, ლი-
ცენზიებით და ა.შ., მაგრამ ველზე
ყოფნისას კი, უნდა ვალიარო, ალ-
ბერტი და მე ზოგჯერ ოდნავ მა-
ინც წავიძრაკონიერებდით; ეს მა-
შინ, როცა სული წაგვძლევდა ან,
რა დასამალია და, უბრალოდ,
მოგვშივდებოდა ხოლმე, არც
უამისობა იყო. მონადირული სინ-
დისის ქენჯნის საპასუხოდ თავს
იმით ვიმართლებდით, რომ თი-
თო-ოროლა კაპის ულიცენზი-
ოდ მონადირება და ან ხუთიოდე
მწყრის მოკლვა სეზონით დაუდ-
გენელ ვადებში ვერც ქვეყანას
დააქოცევდა და ვერც დედა-ბუ-
ნებას დიდს ვერაფერ ზიანს მოუ-
ტანდა; უფრო ღრმად და გლობა-
ლურად კი ამ პრობლემას, უბრა-
ლოთ. არ ვიხილავთით.

სანადირო სეზონი იმდროინ-
დელ საქართველოში, ტრადი-
ციულად, აგვისტოს ბოლოს იხ-
სნებოდა და მის პირველ დღეებ-
ში, სიმინდისა თუ პურის აღე-
ბულ საკოლმეურნეო ყანებში
ისეთი ბათქა-ბუთქი იდგა, მესა-
მე მსოფლიო ომის დაწყება გე-
გონებოდათ. „ერეკლეს ამდენი
მეომარი რომ ჰყოლოდა, კრნა-
ნისის ბრძოლას არ წააგებდაო“
- იმ წლებში მოარული ეს მნარე
ხუმრობა იმდენად ახლოს იყო
სინამდვილესთან, რომ ხუმრო-
ბა და მარტინ და მარტინ

ბას ალარც ჰეგავდა. მწყერზე ერთ-ერთი ასეთი „ლაშქრობისას“, პარმენოვიჩის ნებართვით, თან მახლდა ჩემი 15 წლის ვაჟი ცოტნე, რომელსაც ისევე შეგნებულად „ვწამლავ-დი“, როგორც თავის დროზე მე ალბერტ უნტერზეგერი „მწამლავდა“. აღებულ პურის ყანას მივადექით, წესისამებრ ერთ სწორ ხაზზე ფრონტალურად გავმწკრივდით და ერთდროულად დავიძარით ადგილიდან; ხაზის დაურღვევლად, დინჯად მივიწევდით წინ ყანის სილრმისაკენ; ჩვენს წინ მხოლოდ ძაღლები

E9 ማጋገጫዎች

დაშლიგინებდნენ, მექებრები.
ასეთ დროს თვითნებურად ანუ
უძალლოდ აფრენილი მწყრის
დანახვისას მონადირემ განსა-
კუთრებული სიფრთხილე უნდა
გამოიჩინოს და თუ მწყერი სხვა
მონადირის მიმართულებით
გაფრინდა, თავისთავად ცხადია,
არ უნდა ესროლოს; ეს ნადირო-
ბის ანბანური წესია, მაგრამ,
სამწუხაროდ, ამა თუ იმ მიზეზის
გამო საკმაოდ ხშირად ირღვევა
ხოლმე, რასაც მეტ-ნაკლებად
მძიმე შედეგები მოსდევს. სწო-
რედ ასე მოხდა ამჯერადაც.

აფრენილი მწყერი ჩვენი მრავალრიცხოვანი „ლაშქრის“ დანახვაზე დაიბნა, მიმართულება იცვალა და პირდაპირ პარმენოვიჩს მიაფრინდა. გვერდითი ხედვით დავინახე, როგორ დაუმიზნა თოფი ჩემმა ცოტნებ მწყერს და, ვიდრე დაყვირებას მოვასწრებდი - არ ისროლომეთქი, ე.ნ. დუბლეტის ანუ ერთი-მეორეს მიყოლებული ორი გასროლის ხმა გავიგონე. მოკლული მწყერი ქვასავით ჩავარდა ნამჯაში, დაჭრილმა პარმენოვიჩმა კი გასაოცარი ვაჟუაცობა გამოიჩინა: საშინლად დაიჭყანა, მაგრამ ხმა არ ამოუღია. ყველანი მას მივცვივდით. ახლალა გავიაზრე, რომ მას სამხედრო ტან-საცმელი სცმია - მწვანე ფერის გალიფე და მწვანევე მუნდირი, ოლონდ ამჯერად, ცხადია, უჩინ-მედლოდ. ცოტნესათვის ეს ერთადერთ შემამსუბუქებელ გარემოებად გამოდგება-მეთქი, უნებურად გამიელვა თავში აზრმა და მაშინათვე შემრცხვა, აპა ახლა მაგის დრო იყო?....

მწყერი მზისკენ გაფრენილა
(იკაროსივით) და ცოტნე წამით
დაბრმავებულა; 4. მონადირეებს
შორის სათანადო ინტერვალის
დაუცველობა და ა.შ.

საავადმყოფოდან წამოსც-
ლის შემდეგ, სადაც იმ დალოც-
ვილმა მკურნალმა დაზარალე-
ბულს პინცეტით სათითაოდ ამო-
აცალა კანიდან საფანტის მარც-
ვლები, პარმენოვიჩმა კვლავ გა-
საკვირი ვაჟკაცობა გამოიჩინა:
მისი დაუინებული მოთხოვნით
საღამოს ნადირობა არ ჩაგვშ-
ლია, ოღონდ ამჯერად, ცხადია,
უსაფრთხოების ყველა წესის
უზუსტესი და უმკაცრესი დაც-
ვით. საქციელწამხდარი ცოტნე
განზე გასულიყო და სათოფეზე
არ გვეკარებოდა; ჩვენც არა-
ფერს ვაძალებდით.

„კაძუფლიაჟიც“ ჩვენს ახალიზ-
ში შემთხვევით არ თქმულა...
თითო ჭიქა ღვინოც რომ

ჩუყებული პარმენოვიჩი გამოგვიყდა, რომ დღევანდელი დაჭრა მისთვის პირველი არ ყოფილა, არამედ - მეხუთე; აქედან: ერთხელ - ბერლინის მისადაღომებთან, ოთხჯერ კი... მწყერზე ნადირობისას; თლა საფანტიო ვარ გავსებული, წონაშიც კი მოვიმატეო, დასძინა ხუმრობით და დაიქადნა: მარა, ანი კმარა, ანი მე ვიცი რასაც ვიზამო; რასაო, რომ ვკითხეთ, არ გავვიმხილა, თქვენი თვალით ნახავთ თავის დროზეო. „თავის დრო“ თურმე შემდეგ ნადირობას ნიშნავდა: პარმენოვიჩს კვლავ სამხედრო სამოსი ეცვა, მაგრამ თავზე, შარლ პეროს ზღაპრის ცნობილი გმირივით, წითელი ქუდი ეხურა და ტყისპირა მინდოორში უშიშრად და უდარდელად დააბიჯებდა.

କ୍ରିଏଟିଭ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପାଠ୍ୟ ମାଧ୍ୟମ

თავისებურად ლამაზია
წალკა თავისი მიღამოებით; მი-
სი უმთავრესი ხიბლია თვალ-
წარმტაცი სივრცე და კამკამა,
ზამთარ-ზაფხულ ცივი ჰაერი;
ვულკანური წარმოშობის ლო-
დებით მოფენილი ტრიალა მინ-
დვრების უმეტესი ნაწილი ქვის
ყორეებით შემოსაზღვრულ პუ-
რისა და კარტოფილის ნათე-
სებს უჭირავს, რის გამოც აქაუ-
რობა შემოდგომობით თბილ
ქვეყნებში გასაფრენად მზადმ-
ყოფი მწყრისთვის საუკეთესო
თავშესაყარი ადგილია. აქედან
გუნდ-გუნდად იღებენ სტარტს
ეს მომცრო ზომის გადამფრენი
ფრინველები და მერე ათასო-
ბით კილომეტრს ფარავენ თავი-
ანთი ჰატარა, მაგრამ ღონიერი,
დაუღოალავი თრთებით.

სიტყვამ მოიტანა და უნდა
გიამპოთ, რა ვნახე ერთხელ თბი-
ლისის „დინამის“ სტადიონზე სა-
ფეხბურთო მატჩის მიმდინარეო-
ბისას. ის-ის იყო პროექტორები
ჩართეს, გაჩახჩახდა იქაურობა,
გუნდები მოედანზე გამოვიდნენ
და გამაყრუებელი ღრიანცელი
ატყდა, რომ განათებულ წრეში
საიდანლაც დამფრთხალი მწყე-
რი შემოფრინდა, მერე წრის გა-
რეთ გამეფებულ სიბნელეში ვე-
ლარ გააღწია და, საბრალოდ,

მოედნის გარშემო შეუჩერებლად
იფრინა. დავიწვი მისი ცოდვით,
პირველი ტაიმის სთვის საერთოდ
არ მიყურებია, მაშინდა ამოვი-
სუნთქე შვებით, როცა შესვენება
დაიწყო, პროექტორები ჩაქრა
და მწყერმაც, ალბათ, თავს უშვე-
ლა. რა არის ეს ბუნება, რამდენიმ
შეძლებია ამ პატარა და თითქოს-
და ნაზ ფრინველს-მეთქი, გა-
ვოცდი და გავიხარე, მაგრამ მა-
შინვე გამახსენდა, რომ ზღვებზე
გადაფრენისას საპრალონი
თურმე ისე იღლებიან, რომ ადა-
მიანს აღარ უფრთხიან და გემებ-
ზე სხდებიან, ხოლო რით პასუ-
ხობს ადამიანი ამ ნდობას, ამაზე
აქ აღარაფერს ვიტყვი, სჯობსა
ისევ წალკის ტრიალ მინდვრებს
დავუბრუნდეთ.

ზემოთ ნახსენებ პურისა და
კარტოფილის ყანებს, ძირითა-
დად, ბერძნი და სომეხი მოსახ-
ლეობა ამუშავებს. ისინი კავკა-
სის მეფისნაცვლის, გენერალ-
ფელდმარშალ პასკევიჩის მიერ
1827 წელს ჩამოსახლებულთა
შთამომავლები არიან, რომელ-
თაგანაც ზოგმა მშობლიური
ენის დათმობით სარწმუნოება
შეინარჩუნა, ზოგმა პირიქით,
და დღეს აქ ამ მხრივ სრული
დომხალია, ანუ სწორედ ის, რა-
საც ისახავდა მიზნად რუსეთისა
იმპერიის ზოგადად რუსიფიკა-
ტორული და კერძოდ ანტიქარ-
თული პოლიტიკა. შედეგად,
მთელ რაიონში დღეს ერთა-
დერთი ქართული სოფელია -
რეხა, მდებარე წალკიდან ჯავა-
ხეთისაკენ მიმავალ, დღეს თით-
ქმის გაუვალ გზაზე.

ეს უკულმართი ისტორიული
წარსულიც თითქოს თავისებურ
ელფერს ჰმატებს ამ მხარის
ხიბლს, რაც ცივ ჰაერში გაფან-
ტულ და მაინც კი თავსმოხვე-
ულ, გულისმნინკვნელი სევდით
გამოიხატება.

ორი ათეული წლის მანძილზე ალბერტსა და მე მწყრის სე-ზონი ისე არ გავგიცდენია, რომ აქ ერთხელ მაინც არ ამოვსულიყავით. ალბერტის „უაზს“ უგზო-ობა არ აშინებდა და ამის წყა-ლობით დაუბრკოლებლად დავ-თარეშობდით უგზო-უკვლოდ ტრიალ მინდვრებში. ორიენტა-ციის უნარი ორივეს ჩინებული

თხელ გვეცვალა მხარი, ეტყობა, ვიღაცამ დაგვთარსა; სხვა ვერაფრით ავხსენით ის, რომ როდესაც შინ დაბრუნება გადავწყვიტეთ, მთავარ გზას ვერა და ვერ მივაგენით. ერთხანს ბალახში ჩვენს მიერვე გათელილ კვალს გავუყევით უკან, მაგრამ დაწოლილი ბალახი მალევე წამოდგა და კვალი წაგვიშალა. პირველად ვინანეთ, რომ არ გვქონდა კომპასი. კარგა ხნის უაზრო ბოდიალის შემდეგ, შორს, თუ არ მოგვეჩვენა, კაცი დავინახეთ. გახარებული გავეშურეთ მისკენ და თანდათან დავრწმუნდით, რომ არ მოგვჩვენებია, ნამდვილად კაცია და თეთრები აცვია; ერთ ადგილზე კი დგას, მაგრამ ამავე დროს თითქოსდა მოძრაობს; თითქოს კი არა, ნამდვილად მოძრაობს, რაღაც უცნაურად ირწევა იქითაქეთ, რა სჭირს ნეტავი?!... ვუახლოვდებით და გზადაგზა თვალებს ვიფშვნეტთ: ძნელია იმის დაჯერება, რომ ჩვენს წინაშეა, არადა, არის. ვჩერდებით. ლენინია. თაბაშირის. ნატურალური სიდიდის. დაბალ კვარცხლბეკზე შესკუპებულა, ცალი ხელი ნათელი კომუნიზმისკენ გაუშვერია, მეორეში ქუდი ჩაუბლუჯავს და ირწევა, ქანაობს, ეტყობა, ქარისგან, და კიდევ იმიტომ, რომ ცალი ფეხი მოტეხილი აქვს და მის ნაცვლად ვიწრო ფიცარი აქვს შედგმული...

მანქანიდან გადმოვედით და
გარშემო ვიყურებით: თვალსაწინ-
ერზე ადამიანის არსებობის ნი-
შანწყალი არ ჩანს, თუნდაც ერ-
თადერთგან ლურჯ ცაში წვრი-
ლად აკლაკნილი კვამლი. რისთ-
ვის დგას აქ ეს ძეგლი, ვისთვის
დგას? გაუგებარია და იმდენად
იდიოტიზმია, რომ სასაცილოც
კი აღარ არის. არც დადგმისას
იქნებოდა სასაცილო, თუმცა იმ
დროს სულ სხვა მიზეზით.

- მაინც არავინ დაგვიჯე-
რებს, რომ ვუამბოთ, - მეუბნება
ალბერტი და საჭეს უჯდება, -
ამიტომ, ვითომც არ გვინახავს,
ჯობს ისევ გზა ვეძებოთ, სანამ
ბენზინი არ გაგვთავებია.

მოვლენებს წინ გავუსწრებ, მით უმეტეს, რომ არავითარი მოვლენები არცა ყოფილა, და ვიტყვი: ყველაფერი კარგად დამ-თავრდა: ბენზინიც გვეყო და გზა-საც მივაგნით; აი, გზაში კი უც-ნაური, ერთი შეხედვით შორეული ასოციაცია ამეკვიატა: კონსტან-ტინე გამსახურდიას ერთი ნოვე-ლა გამახსენდა, ბავშვობაში წა-კითხული - „შეხვედრა მკვდარ-თან“ (კრებულს, მახსოვს, „თვალ-თაი“ ერქვა; მშვენიერი ნოველები იყო - „ქალის რძე“, „დიდი იოსე-ბი“, „ზარები გრიგალში“ ... ეს წიგ-ნი თბილი; პიროვნეულობრივ გერია-

ზი დღეს იილიოგოაფრიულ ისვია-
თობად იქცა). იმ ნოველაში ავტო-
რი სადღაც ტყეში ხეზე ჩამომხრ-
ჩვალ ადამიანს გადაეყრება, შეში-
ნებული გაექცევა მას და სირბილ-
ში ეჩვენება, რომ მკვდარი მოსახ-
ხის: „ძირს ჩამომილე, დამასვენე,
შე ქრისტიანო!“ აი, ეს მოძახილი
ამეკვიატა მეც რატომდაც და
თბილისამდე მდია; მანქანის ძრა-
ვის ღმუილი იყო თუ ქარის წივი-
ლი, ყველაფერში ეს მოძახილი
მომესმოდა: „ძირს ჩამომილე, და-
მასვენე, შე ქრისტიანო!“ და ვფიქ-
რობდი: ნუთუ კიდევ დიდხანს არ
ათხოვებს ყურს ამ მოძახილს ურ-
ლვევი საბჭოთა კავშირის სამარ-
თალმემკვიდრე - დიდი, მართლ-

ფოთლების პასიანსი

თემაზ ჩხატიანი

რადგან შენ მოხუცი ხარ,
და რადგან მარტო ხარ;
რადგან სწეულიც ხარ და აღარაფერი შეგიძლია,
და უკვე არაფრად აღარა ხარ ჩასაგდები,
სამყარომ შეწყვიტა შენთან ჭიდილი,
შეწყვიტა და ნებაზე მიგიშვა.

როცა გინდა, დაიძინე,
როცა გინდა, გამოილვიძე;
როცა გინდა, ისაუზმე და როცა გინდა,
გადი გარეთ, გაფრატუნდი,
და შემოდგომის დღეს დაენახვე.

დაენახვე და დაინახე, თვალი მოავლე
კარმიდამოს - სახლსა და ეზოს,
რადგან სხვაგან აღარაფერი გესაქმება,
და უკვე ეზოს ლობითაა შემოსაზღვრული
შენი ყოფა,
და იქამდეა ახლა შენი თვალსაწიერი.

თბილი დღეა. მზიანი დღეა და შეიძლება
ჩამოჯდომა - ცოტა ხნით - გარეთ.
შეიძლება და ჩამოჯექი. აგერ, სკამი.
ეზოს სკამი და ეზოს მაგიდა.
მაგიდაზეც ფოთლებია მიმოფანტული.

ორ-სამ დღეში მოგაკითხავენ.
მოგაკითხავენ და მოგიკითხავენ.
დაგიტოვებენ საჭიროს და აუცილებელს,
თვითონ კი წავლენ, აქ დიდხანს ვერ გაჩერდებიან;
ორ-სამ დღეში, რადგან უკვე ორი კვირაა,
რაც წავიდნენ.
ეს დრო კი ის შუალედია,
რომლის ბოლოს ვიღაცა მოდის.

.....

ზიხარ, მაგრამ რითი გავერთოთ?

გული რაზე გადავაყოლოთ?..

კარტი პიჯაკის ჯიბეში გაქცს? - ჰოდა, გვეშველა.

ამოილე, ამოაჩინე...

ხელჯოხი სკამზე მივაყუდოთ.

ახლა ხელი გადაუსვი დაფოთლილ მაგიდას:

დამჭკნარი ხელი - დამჭკნარი ფოთლები.

გადახვეტე, გადააბნი.

აურიე კარტი და დაიწყე;

დაიწყე ის თამაში, რომელიც

თითქმის ყოველთვის ერთი და იგივე

შედეგით - უაზროდ მთავრდება.

... შვიდინი. ცხრიანი. ვალეტი;

ჯვრისა და გულის ათიანი,

ორიანი, ხუთიანი, აგურის ტუზი,

გულის მეფე... ბანქო ცუდია.

გააჩნია, რა შემთხვევაში -

ახლა ნამდვილად არ არის ცუდი.

მერე რა, რომ არ გამოვიდა?

კიდევ ვცადოთ. აგურით კარტი და ავჭრათ;

თვითონვე ავჭრათ და ისევ დავიწყოთ.

... გულის ტუზი, ჯვრის ვალეტი. ჯვრის სამიანი.

ხუთიანი. დამა. რვაზი...

აბა, თუ ვინმე შემოვიდეს.

ყვავის ცხრიანი. აგურის დამა. ექვსიანი.

აგური. ყვავი. თითქოს კარგად იკრიფება:

ესეც. ესეც. ესეც... და ისევ გაჩერდა,

მერე კი გაიწელა -

რა უნდოდა აქ გულის სამიანს?..

ექვსიანი, ჯვრის ტუზი... ჰმ, ფოთოლი.

არა, ფოთოლი არ გამოდგება!..

აკრიფე კარტი. აურიე და კიდევ სცადე.

განაგრძე თამაში.

მოსაგები არაფერია;

ნასაგებიც არაფერია.

ის სხვადა სხვაგანა - მართლა აზარტული,

ბრიჯი თუ პოკერი და რა აღარ?

კი აღარ და როდის აღარ?!..

ბანქო მასაც კი ჰყავარებია -

ერის მამად და წმინდანად შერაცხილს;

თურმე ღამეებიც უთენებია,

არა მარტო საწერ მაგიდასთან,
სათამაშო მაგიდასთანაც.
და, კაცმა რომ თქვას, რატომაც არა!..

განაგრძე თამაში.
გააგრძელე კარტების მწკრივი:
ჯვრის ოთხიანი, ყვავის ტუზი, ყვავის რვიანი...
მოუხვიე და გამოამწნკრივე:
გულის მეფე, ჯვრის ცხრიანი, ყვავის ვალეტი.
ასე ერთად სად შეიყარნენ? -
დამა, დამა და ისევ დამა!..
გუშინ ქალები ბრუნდებოდნენ სამძიმარიდან.
ჴო, ვიღაც - მეზობელ სოფელში.
ისევ ფოთოლი... ყველანი ვცვივით.

განაგრძე თამაში.
თამაში, თუ ფარული ჭიდილი?
კი, მაგრამ ვისთან?..
გულის ექვსიანი, აგურის სამიანი, ტუზი.
და აი, მეოთხე დამაც -
რა უადგილოდ იჩინა თავი? -
ამის მერე რალა გამოვა...
ჴმ, მოხუცი გრაფინია
და სამი კარტის საიდუმლო.
სჯობს აგურიოთ და სხვა დავიწყოთ.
მზე გადაიხარა.

განაგრძე თამაში.
თამაში ვისთან? საკუთარ თავთან?
თუმცა... ეს იქნებ საკუთარ თავთან
თამაშიც არ არის?
ასეა თუ ისე, განაგრძე თამაში.
გააგრძელე კარტების მწკრივი,
მოუხვიე და გამოამწნკრივე;
ერთმანეთზეც გადაალაგე -
შეამოკლე... და ისევ ფოთოლი! -
ამჯერად ყვავის მეფეს დასცემია.
უკაცრავად... გულის ტუზი, ჯვრის ათიანი;
ორიანი. ვალეტი. ტუზი...
შენი ჩრდილი უკვე სწვდება
მაგიდის კიდეს.

ერთხელაც ვცადოთ
და ამით მოვათავოთ.
... აგური, ყვავი და ისევ აგური;
ხუთიანი. ვალეტი. დამა;
ეს - აქ. ეს - აქ. ესეც - აქ;
ყვავის ტუზი, ჯვრის სამიანი...
ის ფილმი გახსოვს? -
კომედია, დრამატულად რომ მთავრდებოდა,
სულ ერთი კარტის, ერთი სვლის გამო...
ხომ მართლაც ასეა? -
თუ სისუსტეს გამოიჩენ,
და თუ სხვას ვერ გაიმეტებ,
შენ გაგიმეტებენ.

... ჯვრის ორიანი, აგურის მეფე, გულის ცხრიანი.
თან გადავაწყოთ: ესეც, ესეც, ესეც...
ის კი არ მახსოვს,
ლეგენდაა თუ ანეკდოტია
(ცხოვრება ხომ ან ლეგენდაა,
ან ანეკდოტია),
ჴო, აღარ მახსოვს,
ვინ იყო ის, ცნობილი და ისტორიული -
მთელი ცხოვრება შლიდაო პასიანს;
ბოლოს და ბოლოს,
როგორც იქნა, გააკეთაო.
მეორე დღეს კი, არც მეტი და არც ნაკლები,
თურმე სიცოცხლეს გამოასალმეს!..

.....
ასე რომ, შენ
გული ნუ დაგწყდება,
თუ ამჯერადაც არ გამოვიდა
პასიანსი - კარტი და კარტი
ნამოკრიფე და აალაგე. დღეისთვის კმარა.
აგერ, ხელჯოხი. ნამოდექი, ნამოიმართე...
მაგიდაზე ისევ დაეცა ყვითელი ფოთოლი,
მაგრამ ეს უკვე სხვა თამაშია -
სხვა შინაარსის და სხვაგვარი წესებით;
თამაში, უხილავი ხელით რომ თამაშდება;
და, ვინ იცის, მერამდენედ... მაგრამ კმარა -
სახლში შესვლის დროა.
ჴო, დროა!..

ფართოდ გახსნილი მუსიკა

მათიე გალე ესაუბრება მარგერიტ იურსენარს

ის ყველასაგან განრიდებული ადამიანივით უშფოთველია, თუმცა ამავე დროს უზომოდ კეთილიცაა. როცა თავის ძალლს ეფერება ანდა სანაპიროზე ქვას უსვამს ხელს, გეჩვენება, რომ ეს ქალი სხვა სამეფოს მკვიდრია. ეს ის სამეფოა, სადაც სიტყვები აზრს იხვეჭენ, სადაც ადამიანები თავიანთ არსებობას გამართლებას უძებინან. აქ სიბრძნეს თავისი კუთვნილი ადგილი უჭირავს. მარგერიტ იურსენარი სამყაროს უშედავათოდ უსწორებს თვალს. მას ადამიანების მიმართ აპსტრაქტული სიყვარული ამოძრავებს. ასეთმა სიყვარულმა წმინდანების სუფთა დამოკიდებულების მსგავსად შეიძლება შეაშინოს ადამიანი. ამ ძალის არსებაში ცეცხლია ჩამალული. მას მინერვას თავშეეცვებული ღიმილი აქვს და ამავე დროს ცისფერი თვალების გამჭილ სხივს ისვრის. ამ თვალებში მიმიტ ქუთუთოლებქვეშ იმ ბავშვის ციფი უმანკოებაა, რომლის ირგვლივაც სამყარო ინგრევა.

წიგნში თავმოყრილი საუბრები ერთ მიზანს ისახავს - რაც შეიძლება ზუსტი პორტრეტი მოგვაწოდოს მწერალი ქალისა, ჩემს აღფრთოვანებას რომ იწვევდა და ახლა სხვების, მკითხველთა ფართო წრის აღფრთოვანებასაც იწვევს. მე ვეცადე წარმემართა საუბრები, ამეზყო დიალოგი და მკითხველს, უპირველეს ყოვლისა, მარგერიტ იურსენარის ხმა მოესმინა.

მათიე გალე

ბავშვობა

მარგერიტ იურსენარი: ექვსი თვის ვიყავი, როცა მონ-ნუარში მომიყვანეს. მე მოვყევი იმის შესახებ, თუ მამაჩემმა დედაჩემის სიკვდილის შემდეგ როგორ გაყიდა და სახლი, რომელიც იყიდა ბრიუსელში, რათა შეესრულებინა ცოლის სურვილი: მას სურდა მშობიარობისას მისივე დები ყოფილიყვნები იქვე, ბავშვი კი ექიმს მიეღო. ექიმი არაკომპეტენტური და უყურადღებო გამოდგა, ვინაიდან დედა მრავალ მშობიართა მსგავსად ციებ-ცხელებით დაილუპა. მონ-ნუარი სახაფულო საცხოვრებელი იყო მუდამ, თუმცა იქ შემოდგომის მინურულამდე ვცხოვრობდით. პირველმა რომა ზამთარმა ჩემს ცხოვრებაში ლილლის დიდ სახლში ჩაიარა, მავრამ ჩემი მოგონებები ამ სახლზე უფრო მოგვიანო პერიოდს ეხება.

- **თქვენ ხომ XIX საუკუნის ცხოვრებით ცხოვრობდით, პრივილეგირებული კლასიდან გამოსული „სანიმუშო გოგონას“ ცხოვრებით ცხოვრობდით?**

- არა, ვინაიდან ჩემთვის არ არსებობს კლასს გაგება. ასევე არ ყოფილვარ „სანიმუშო გოგონა“. აზრადაც არ მომსვლია, ვინემს ყოფაქცევისთვის მიმებადა ან მე თვითონ ვყოფილიყვავი მისაბაძი. უნდა ვთქვა, რომ მე ვერასოდეს ვერ ვიტანდი გრაფინია დე სეგიურის რომანებს. დღესაც კი გული მერევა „ვარდისფერი ბიბლიოთეკებს“ წიგნების დანახვაზე: ბავშვები ამ წიგ-

მარგერიტ იურსენარი

ნებში ნერვებს მიშლიდნენ, ისინი იმ პირობითობებით დაღდას-მულნი მეგონები, რომლებიც არა-სოდეს გამომპარვია.

- **ბავშვობაში რელიგიური იყავით თუ უბრალოდ ემოციას აყოლილი?**

- მე არ მჯერა რელიგიურობისა, ყოველ შემთხვევაში იმ მნიშვნელობით არ ვიყენებ ამ სიტყვას, რა მნიშვნელობითაც ისინი იყენებენ, ახლანდელი მორნმუნენი. მათ ერთგვარი აგრესიულობა ახასიათებთ. უნდათ თქვან, რომ რაღაც ძნელად დასაჯერებელი სჯერათ და ესაა მათი დამასახურება. აშკარად ხედავ - მათ რწმენას ნებისყოფის დაძაბვა ახლავს და განსაკუთრებულობის სკენირება, თითქოს წარმოთქვამენ: „ჩვენ გვაქვს რწმენა, არსებობენ ურნმუნონიც, ისინი საბრალონი და საძაგელი არიან, საჭიროა ჩვენებინ მოვაქციოთ“. ასეთი გრძნობები ჩემთვის უცხოა.

სიყვარულის შესახებ

მათიე გალე: „ალექსისში“ თქვენ ისეთ თემას ეხებით, რომელიც ძალიან მნიშვნელოვანია. ეს თემა თქვენსავე სხვა ნანარმოებებში იჩენს თავს. მე მხედველობაში მაქავ ის, თუ თქვენი გმირი როგორ ასხვავებს ერთმანეთისა-გან სიყვარულს და სიმოვნებას.

მარგერიტ იურსენარი: დიახ. მართლაც ასეა. ის თავის იჩენს „ადრიანის მოგონებებში“, თუმცა ადრიანში საყვარლის ბეჭი იმარჯვებს. ეს სხეულებრივი ტკბობის თვალსაზრისით უზარმაზარი გამოცდილების მქონე კაცია. სიჭარამაგებში მას ძლიერი სიყვარული ეწვა.

- **სიყვარული-სიმპათია რა-და არის?**

- ეს არის ღრმა და ნაზი გრძნობა, იმ ადამიანისადმი აღდრული, რომელიც ჩვენთან ერთად განიცდის ბეჭის შემთხვევითობებს და ცვალებადობებს. მე ეს გრძნობა ვიცი რაც არის, ეს არ არის ის, რასაც რომანებში და სპექტაკლებში სიყვარულს უნდოებენ. მე ვლაპარკოლ არა იმის შესახებ, რასაც არცთუ ზუსტად

„პლატონურ სიყვარულს“ უწოდებენ, არამედ გრძნობად სიყვარულზე ვსაუბრობ, რომელშიც სიმპათია ფარბობს ვნებას.

- **ჩვენს ეპოქაში დაიკარგა ქრისტიანული რწმენა და ამი-ტომაც ბრუნდება ტკბობის კულტი. განა ასე არაა?**

- კი, ტკბობის კულტი ბრუნდება, მაგრამ არა როგორც თვითმიზანი, არამედ როგორც შემეცნების ან სიმპათიას სამუალება. თვითმიზანურად კი მიზანს ვერ მიაღწევ. კარგი იქნებოდა აღვევდებინა ნარმოდებანისადმის შესახებ, რომ სიყვარული შემეცნების მნიშვნელობის შესახებ გვიხსნის გზას ან ღრმერის სამუალება.

მე, ჩემი მხრივ, დარწმუნებული ვარ - ასეთი სიყვარული არსებობს და სრულიად უბრალო ადამიანებსაც განუცდით. ამგვარი გრძნობა ამოძრავებს მეტ-ნაკლებად შარლ ბოგარის - ფლობერის თავისებურად მიმზიდველ, თუმცა არაერთგზის აუგად მოხსინებულ პერსონას.

ეს სიყვარული შორს არის, განსხვავებულია ფრანგულ რომანებში აღმატებილი სიყვარულის გა-მოხსატვებია და არა თვითუარყოფისა. ეს სიტყვაცნებები ეტი-მოლოგიურადაც ურთიერთსაპიროსა.

- აქ დროც თამაშობს როლს. ვნებები ჩვეულებრივ მსწრაფ-ლნარმავალი არიან.

- კი, ასეა. თუმცა ისტორიაში და ცხოვრებაში გვხვდება დიდი და ხანგრძლივი სიყვარული, ჩემთვის პირადად ძნელი გასარჩევია ერთმანეთისაგან დიდი სიყვარული და დიდი ვნება. იყვნენ ქალები, რომელთაც ქ-ნ კარლის სიყვარულისა და რა თვითუარყოფისა. ეს სიტყვაცნებები ეტი-მოლოგიურადაც ურთიერთსაპიროსა.

მე, ჩემი მხრივ, დარწმუნებული ვარ - ასეთი სიყვარული არსებობს და სრულიად უბრალო ადამიანებსაც განუცდით. ამგვარი გრძნობა ამოძრავებს მეტ-ნაკლებად შარლ ბოგარის - ფლობერის თავისებურად მიმზიდველ, თუმცა არაერთგზის აუგად მოხსინებულ პერსონას.

ეს სიყვარული შორს არის, განსხვავებულია ფრანგულ რომანებში აღმატებილი სიყვარულებისა განვითარება. უკავები ეტი-მოლოგიურადაც ურთიერთსაპიროსა.

ეს სიყვარული შორს არის, განსხვავებულია ფრანგულ რომანებში აღმატებილი სიყვარულებისა განვითარება. უკავები ეტი-მოლოგიურადაც ურთიერთსაპიროსა.

ეს სიყვარული შორს არის, განსხვავებულია ფრანგულ რომანებში აღმატებილი სიყვარულებისა განვითარება. უკავები ეტი-მოლოგიურადაც ურთიერთსაპიროსა.

- იყო კი ეს სიყვარული ორმ-ხრივი?

- შეიძლება ამას არც ჰქონდეს განსაკუთრებული მნიშვნელობა. ლაურას მაინცდამაინც არ აინტერესებდა პეტრიარქა. აქ ჩვენ საქმე გააქვს მონიშვნებით აღსავსე სიყვარულთან, ლაურა ხომ გარკვეულია აზრით ღვთის ხატია. იგი ვე შეიძლება ითქვას ბეატრიჩეზე. საზიარო სიყვარული რამდენად არის გაზიარებული ჰქონდნენ. აი, ესა სა-ინტერესო.

მარგერიტ იურსენარი: ეს ქაოტური შემოქმედებით პერიოდი გახსლდათ. ამ დროს ჩემში სამყაროს პეტრური მსოფლშეგრძნება ფარბობდა და გმირები, რომელთაც ვხატავდი, ძალიან ახლოს არიან მითთან. ეს თვალსაჩინოდ გამოსჭივის „დინარის მინიჭების“ პირველი ვარიანტში და ბედ-ილბალში. ამ ნანარმოებებს მინდა უახლოეს დღეებში მივუბრუნდე. ეს არის სიზმრების მითოლოგიურ კომპოზიციაზე დაწერილი ესები. სხვაგვარად რომ ვთქვათ, ამ ეპოქაში ჩემი მეტაფიზიკა მითის სფეროში ძიებას უკავშირდებოდა. „უკანასკნელი წყალობა“ - განსხვავებული რამა მინიჭებილი წყალობა ჩამალული რამაც მა-ინც არან პერსონაში მინიჭებილი წყალობა ჩამალული რამაც მეტ-ნაკლე

აღთქმა სამარადისო სიყვარულისა

პირველი გვერდიდან

და იღუპება. მისი დაკარძალვის შემდეგ ფლორენტინო ეუბნება ქალს: „ფერმინა, ამ წუთს ნახევარ საუკუნეზე მეტი ხნის განმავლობაში უცდიდი. მინდა, კიდევ ერთხელ გავიმიტორო, რომ შენი ერთგული ვარ და სამარადისოდ მიყვარხა“. შეძრნუნებული და განრისხებული ფერმინა უბრძანებს თაყვანის მცემელს: „შენი სიცოცხლის დარჩენილი წლების განმავლობაში აღარსოდეს დამენახო... ვიმედოვნებ, არც ისე დიდხანს იცოცხელებ“.

სიყვარულის უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

მათ ქალაქში, ბობოქარი მოვლენებით ალსავს ნახევარი საუკუნის განმავლობაში, სიკვდილი გვევლინება, როგორც ჯერ ერთი, ფატალური დაავადება el colera (რომლის ეპიდემიები პერიოდულად იწირავს უამრავი ადამიანის სიცოცხლეს), და, გარდა ამისა, როგორც la colera (ანუ ბოროტება და მრისხანება, რომელიც ხშირად იმზი გადაზრდება ხოლმე). ომი, „ყოველთვის ერთი და იგივე ომი“ აქ წარმოდგენილია არა როგორც პოლიტიკური მოვლენა, არამედ - როგორც წევატიური ძალა, შავი ჭირი. ამ პირებში მოტივის საპირისპიროდ, სიცოცხლე სხვა არაფერია, თუ არა სიკვდილისადმი შეგნებული წინააღმდეგობის გამოხატულება. დოქტორიურბინი ქოლერის წინააღმდეგ გაშლილი ბრძოლის ლიდერია; ფერმინა კი ტრადიციულად, მაგრამ ხალისით ასრულებს ცოლის, დედისა და დიასახლისის ფუნქციებს. რაც შეეხება ფლორენტინოს, მისი ღმერთია ეროსი, სიკვდილის მარადიული მოქმედებების შესახებ, და ამავე სამარადიული გამოხატული არა აღნება და აბეზარი კაცია, - ეუბნება ფერმინა დაზას მისი ბიძაშვილი ჰილდებრანდა, - მაგრამ ის ხორცი სიყვარულია“.

და გარსია მარკესი, უჩვეულო ზღაპრების შესანიშნავი მთხოვნებელი, მის ბორგოაფს წარმოდგენებს. 19 წლის ასაკში ახალგაზრდა მწერლის ლიტერატურული ნათლობა შედგა კაფუას ცნობილი „მეტა-მორფოზის“ კონტესას. ამ წარმომების გმირი უცრად აღმოჩენს, რომ ის იქცა გიგანტურ მწერად. „ეშმაკა დალახვროს“, - წამოიძაა გარსია მარკესა და იხმარა ესპანური გამოთქმა, რომელსაც ჩვენ შესატყვისს ვერ მოუქედნით, - „ბებიაჩემი ხომ ზუსტად ამბებს გვიყვებოდა!“ და სწორედ ამის შემდეგ, დასძენს მწერალი, ის გაიტაცა რომანების წერილი. მარკესის შემოქმედება, რომელსაც ე.წ. „მაგიურ რეალიზმს“ უწოდებენ, ეყმარება ბებიამისის თვალსაზრისს სამყაროსა და ადამიანების შესახებ.

ფლორენტინოს ცხოვრების ისტორია აქანტულებს მკითხველთა სკეპტიკურ და მოკიდებულებას მის მიმართ. ჩვენ მოგვწონს ეს შეუპოვარი გმირი, რომელიც ებრძვის სიბერესა და სიკვდილს, და მიიღო კვის სიყვარულისკენ. ამასთან, ეს პერსონაჟი იცავს თავის ავტორი მიურობას და არანაკლებ შეუცნობელია, ვიდრე - რეალური ადამიანები. ნუ მოვეკიდებით მას კრიტიკულად - და, ფლორენტინომ ატენილი კატასკით იწანებოს ქუჩებსა და სარისკობების ქალაქისა, სადაც ის თავს იქცევს ამგარი მსუბუქი კავშირებით და კომიური, თუმცა სარისკო განურჩევლობით არიდებს თავს მათ შედეგებს,

რაც ხშირად დანამაულებრივ დაუდევრობას წააგავს. ქრისტი ნაზარეთი, ერთ-ერთი (მრავალთაგან)

ქვრივი, რომლის გაბედნიერებაც ფლორენტინოს ეწერა, აცდუნებს ჩვენს გმირს ღამით, როდესაც მტრის არმია ქალაქს ბომბავს.

აუსენცია სანგანდერის საუცხოოდ მოწყობილ სახლს ძარცვავენ, სანამ ქალი, ფლორენტინოსთან ერთად, სანოლმზე ნებივრობს. გოგონა, რომელსაც გმირი კარნავალის დროს გაიცინდებს, ფსიქიატრიული საავადმყოფოდან გაქცეული მკელელია. ქარი ჰელავს ოლიმპია ზულეტას, როდესაც მის სხეულზე ფლორენტინოს მიერ წითელი საღებავით დანერილ ვულგარულ საალერის სიტყვებს ამოიკითხავს. გმირის უზნება იწვევს არა მარტო მის პირად უბედურებას, არამედ - კოლოგიურ კატასტროფასაც: მისმა კომპანიამ გებებისთვის საწვავის მოპოვების მიზნით გაანადგურა ვრცელი ტყეები მდინარე მაგდალენას ნაპორებზე და დატოვა გამომიტული მინა, სადაც არაფერი ხარის. „ფერმინა დაზასადმი სიყვარულით გათანგული, ის არასოდეს დაფიქრებულა მაზე და როდესაც სიმართლეს მიხვდა, ისლა დარჩენილა, რომ სანაოსნოდ ახალი მდინარე შეერჩია“.

ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დაუდევრობა ამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დაუდევრობა ამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დაუდევრობა ამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

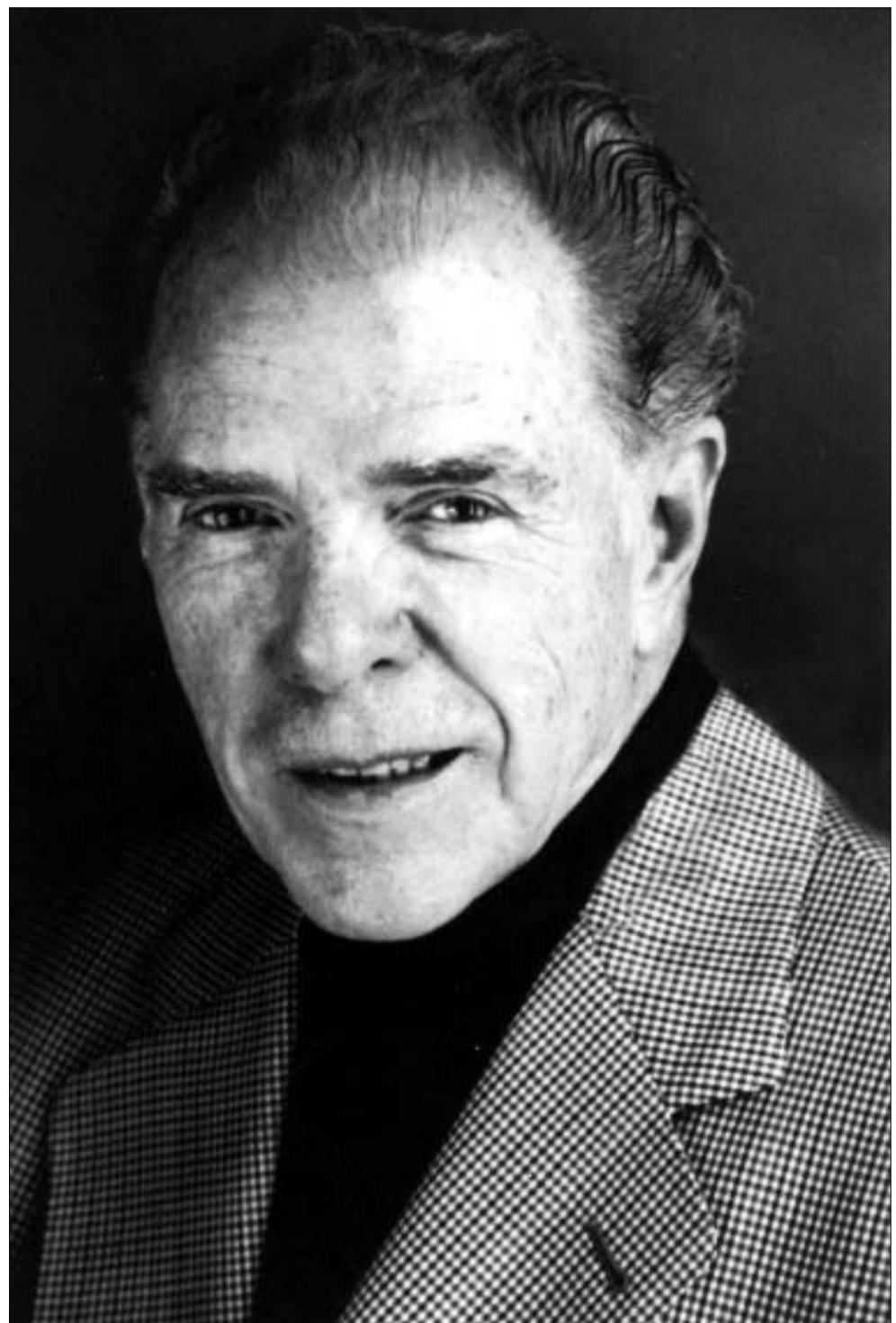
ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დაუდევრობა ამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პირველი დაუდევრობა ამის შესხებ. შემდეგ ვუბრუნდებით ორმოცდათი წლის წინარე მოვლენებს, ქოლერის პერიოდს. წიგნის ცენტრალურ თავებში აღნერილია სამი გმრის ცხოვრება, კერძოდ, ურბინოს ოჯახი და ფლორენტინოს სამსახურებრივი წარმატებები კომპანიაში. რომანის ბოლო წარმილი უშუალოდ უკავშირდება პირველი ნაწილის დასასრულს. ფლორენტინო მტკიცედ გადაწყვეტს, კვლავ სცადის ფერმინა და ზამის გულის დაყყორბა და ყველაფერს აკეთებს, რათა მიაღწიოს სანადელს.

ფლორენტინოს უკადვება უპირისპირდება სიცოცხლის სასრულობას. ეს ხდება პირველი ნაწილის ბოლოს, სადაც ავტორი მოგვითხრობს დოქტორი ურბინოს სიცოცხლის უკანასკნელი დღისა და ფერმინას დაწვრივების პი

„პატრიატი“ თიტონის ახაზოვენი პორტრეტი

გაბრიელ გარსია მარკესის „პატრიარქის შემოდგომა“

უცილიაშვილი

1968 წელს, როდესაც გაბრიელ გარსია მარკესი ამ ბრძოლისას მონაბეჭდით დაუგენერალურ რომანის წერას შეუდგა, იგი გამოუტყვდა ერთ-ერთ ინტერვიუერს, რომ წლების მანძილზე თვალწინ ედგა ღრმად მოხუცებული კაცის ხატება, რომელიც მიტოვებული სასახლის უშველებელ, ცხოველთა სადგომად ქცეულ დარბაზებში დაჩანჩალებდა. ზოგიერთ მის მეგობარს ახლაც კი ახსოვს, თუროვორ ამბობდა 1958 წელს მარკეს სიმენტის ხელისუფლების დაცემის მოწმე მარკეს-სოურნალისტი, ერთ მშვენიერდებულ უთუოდ დავწერ წიგნს რომელიმე დიქტატორის ცხოვრებაზე. მას არც ის დაუმაღალავს, რომ მთავარი გმირის პროტოტიპი ვენესუელელი კაუდილიო, ხუან გომესი დაესახა. დიდი გამოცდილება დაუგროვდა მწერალს: თავის მშობლიურ კოლუმბიაში იყო რობას პინილას დიქტატორული რეჟიმის მოწმე, ფიდელ კასტროს ხელისუფლებაში მოსვლის პირველსავე დღეებში აქვეყნებდა სტატიებს სისხლისმსმელ ბატისტაზე, ესპანეთში ცხოვრობდა მაშინ, როცა ქვეყნაში ვრცელდებოდა ხერას იდუმალ აღსასრულზე; ის იქ ცხოვრობდა მაშინ, როცა ესპანეთი ლათინური ამერიკის დამხობილ დიქტატორთა ერთადერთ ნავსაყუდლად ქცეულიყო.

წლების მანძილზე დაგროვილ ამ შთაბეჭდილებებს მან დაუმატა ფრაგმენტები დიქტატორთა ცხოვრებიდან (იულიუს კეისირისა და მუსოლინის აღსას-

მისი პატრიარქი, „სამყაროს გენერლად“ წოდებული უსახელო დიქტატორი, უსახელო კარიბის ქვეყნის მართველი, 107 თუ 202 წელი ცოცხლობის, არის 5000 უდღეული ბავშვის მამა, თავად კი ფრინველებით მოვაჭრე დედაკაცის ნაბუშარია, ჩასახული ლეშის ბუზების შემოსევის წელს, დაბადებული რომელილაც მონასტრის ზღურბლზე; ბუნებას იგი უშველებელი, დეფორმირებული ტერფებით და უზარმაზარი თიაქარით დაუჯილდოებია; მის მსახურთა ტუალეტის კედლებზე ამოკანრული წარწერები მოღალატების შესახებ აუზყებენ და ისიც ერთ-ერთ მათგანს შებრანულ-შენელებულს მიართმევს ამბობებული გენერლების საკრებულოს; მას შეუძლია დრო შეცვალოს, ლამის სიბნელე გარიურაჟად გადააქციოს, მისი ბრძანებით ვარდებით კი ორი საათით ადრე იშლებიან; იმდენად უსაზღვროა პატრიარქის ძალაუფლება, რომ ამ ქვეყნაში ძროხებიც კი მისი საგვარეულო დამლით იბადებიან. მისი სიხარბე კი იქამდეც მიდის, რომ ყოველვერეული ლატარიის გათამაშების დროს თალღითობასაც არ ერიდება, სამი მომგებიანი ბილეთის ამოსალებად ისეთი ბავშვები შეურჩევია, რომელთაც ჯერ შეილი წელიც არ შესრულებიათ და ყოველთვის თავად რჩება მოგებული. შემდეგ კი, რათა პატარებმა ქვეყნას არ მოსდონ თავიანთი უნებური დანაშაული, ის მათ, უბრალოდ, აპატიმრებს. როდესაც ნორჩ ტუსალთა რიცხვი 2000-ს აღნევს და ამ საქმით პაპი და ერთა ლიგა ინტერესდება, იგი ბავშვებს სატვირთო ვაკონებით (აქ ძალაუნებურად ფაშისტები გვახსენდება) ცხრა მთას იქით გადამალავს, შემდეგ კი ზღვაში ჩაახრიბს და ამტკიცებს, რომ ასეთი ბავშვები საერთოდ არ არსებობდნენ.

მაგრამ ჯერ კიდევ წინა მისი ყველაზე სამარცხებინ დანაშაული — დაუნაებლად მიჰყიდის გრინგორეს კარიბის ზღვაში: ისინი ხომ მას ძალაუფლებას უნარჩუნებენ! ამერიკის ელჩი უამრავ გველის ამ მოგზაურობისას: პოლიტიკური მკვიდრებიც გადმო-

ისვრის ამ ქვეყნაში და ისინიც კარიბის ზღვას „სხვაგან გადაზიდავები“, ყველაფრიანად — თევზებინად, წყალში ჩამხვრალებიანად, ქალაქის ანარეკლიანად! ხოლო იმ ქარების სანაცვლოდ, ზღვის გადაადგილებისას რომ დაიკარგა, ამერიკის შემორე ელჩი პატრიარქის ქარის მანქანით ასაჩუქრებს.

როგორც გითხარით, ეს რომანი ერთობ ექსცენტრულია, თუმცა, საბოლოო ჯამში, არც ისე როთული, მაგრამ მკითხველს მაინც უძნელდება მისი მონელება: ის ძალიან მსუყვე და თამათამა პუდინგს მოგვაგონებს; თავგზას გვიძევს ფოლკნერისეული ნახტომებით წარსულსა და მომავალში; ზოგჯერ ერთ წინადადებას სამი გვერდი უფრიავს, დაალოგებიც თითქმის არასდროს არა გამოყოფილი ბრჭყალებით და აბზაცებით. გარდა ამისა, მან კიდევ ერთი სადარდებული გაგვიჩინა, „ნაცვალსახელთა თავსატეხად“ აქცია მთელი რომანი. მეტყველების ეს მოკრძალებული ნაწილები უადგილო ადგილას ყელყლაობებს და მთლიანად ცვლიან თხრობის დინამიკას.

ამბავს, ძირითადად, გენერალი ყვება, მაგრამ მარკესი ზოგჯერ სხვათა ალქმაშიც აღწევს, ერთიან დომხალად ქცეული ერის შვილთა კოლექტიური ხმითაც გვესაუბრება. ასეთი ხერხით აღწერს იგი პატრიარქ-ურჩეულის შინაგან და გარე სამყაროს და საბოლოოდ ერთ მთლიანობაში წარმოგვიჩინებს მას.

ისევე, როგორც „მარტონის ას წელინადში“, მკითხველი აქაც პანორამულ პროზაში იძირება და ეს რომანი, ალბათ, უფრო პოეტურ წანარმოებად ეჩვენება. აქ ტრადიციულ სიუჟეტს არ გვთავაზობენ, ქრისტოლოგიურად არეულ-დარეულ ეპიზოდებს უნდა დავჯერდეთ, რომლებიც გენერალთა ერთად იმ გაურკვეველ ეპოქაში დაგვაერთება, სადაც სახაგვარად როგორ უნდა მოგვეყოლო აულაგმავი დიქტატორის ამბავით.

„პატრიარქის შემოდგომაში“

არ იგრძნობა ის „ხალისი“, რომელმაც ასე ახლობელი გახადა მკითხველისთვის „მარტონის“ მეფე და დედოფლა კაბელურ ტელევიზიასთან „თანაარსებობებს“. უამრავი რამ გველის ამ მოგზაურობისას: პოლიტიკური მკვიდრებიც კომი-

კურ-მარაზმული სიტუაციები; გენერლის ქორნინება მონაზონთან და მისი ბრძოლა დედამისის კანონიზაციისთვის; უაზრო, ყოველგვარ მიზანს მოკლებული პოლიტიკა, არანაირად რომ არ ემსახურება მისი ძალაუფლების განმტკიცება; მმთავითებელ მარცხისთვის განწირებული ამბოხი; აღზევება და დაცემა საიდუმლო პოლიციის ჭუანაკულული უფროსისა, რომელიც პატრიონს ტომრით უგზავნის საგარაულო მტრების თავებს.

გენერალი ჩვენ თვალწინი პატივმოვარე ცხოველიდან სისცხლისმსმელ მხეცად იქცევა, ის თავისივე წარმოსახვის ტყვევა და „ილუზიების ტახტზე“ მიჯაფული. ძალაუფლება ლტოლვის ერთადერთ საგნად უქცევია, ტყუილს სიმართლისგან ვეღარ არჩევს, თავი ყოვლისშემძლე არსებად მიაჩინია.

მკითხველს, ალბათ, ლილის კიდეც ასეთი ექსცესი, ზოგიერთი ეპიზოდის წარამარა გამეორება (მოხუცი კაცი სასახლის დერეფენდში დაეხეტება, წილებით უმასპინძლდება ეზოში მიყრილ კეთროვებსა და მანანალება, კიბეზე დასდევს საიდანდაც შემოხეტებულ ძროხებს), მაგრამ ერთი რამ არ უნდა დავივიწყოთ: მარკესი ისეთივე ამოუცნობია, როგორც მელეტილი ან დოსტოევსკი, ის მარტო იმაში კი არ არის დარწმუნებული, რომ ეს ექსცესები სასარგებლობა ჩვენთვის, არამედ იმაშიც, რომ ისინი უბრალოდ აუცილებელია, რომ წიგნიც ისეთივე ყოვლისმომცველი უნდა და მთლიანად ცვლიან თხრობის დინამიკას.

ამბავს, ძირითადად, გენერალი ყვება, მაგრამ მარკესი ზოგჯერ სხვათა ალქმაშიც აღწევს, ერთიან დომხალად ქცეული ერის შვილთა კოლექტიური ხმითაც გვესაუბრება. ასეთი ხერხით აღწერს იგი პატრიარქ-ურჩეულის შინაგან და გარე სამყაროს და საბოლოოდ ერთ მთლიანობაში წარმოგვიჩინებს მას.

ისევე, როგორც „მარტონის ას წელინადში“, მკითხველი აქაც პანორამულ პროზაში იძირება და ეს რომანი, ალბათ, უფრო პოეტურ წანარმოებად ეჩვენება. აქ ტრადიციულ სიუჟეტს არ გვთავაზობენ, ქრისტოლოგიური ტელევიზიასთან „თანაარსებობებს“. უამრავი რამ გველის ამ მოგზაურობისას: პოლიტიკური მკვიდრებიც კომი-

გამოგვიჩინებს მანანად და ტანჯული

E15 გვარიშვილი

ცხოვრებაში? წიგნის ფურცლებზე მას ეძღვავა შესაძლებლობა დაგვარწმუნოს, რომ მისი ურვა და ყოველი მარტინ გამოწვეული მწუხარება რეალურია, მაგრამ ვერასგზით ვერ გვაძისტულებს ვუთანაგრძნოთ, ის კი არა, შეცოდებითაც ვერ ვიცოდებთ: ის მხოლოდ ეგოცენტრული ბოროტების განსხვულება, სასტიკი, უხეორა არსება, რომელიც, მიუხედავად თავისი პრეტენზისა მარადიულობაზე, ისევეა განძარცული ყოველგვარი აზრისა თუ ლირსპისაგან, როგორც რომელიმე აბსულული სამყაროს ნებისმიერი პერსონაჟი. ერთადერთი რამ, რაც მას ხარკად აწევს მხრებზე, შიშია, მაგრამ ისეთი, როგორსაც იწვევს ჭექა-ქუხილი, სიმისივნე, ანდა სიგუჟე, შიში იმისა, რომ ერთ დღესაც გაცამტვერდება დემონური კერპი.

ეს წიგნი არის მწვავე პოლემიკა, მხილება, განსჯა... იმ საზოგადოების განქიქება, რომელიც შეინწყარებს ანდა მოითმებს ასეთ ბოროტებას. გარსია მარკესი გვაცნობს ამ ურჩხულს და რომანის ბოლოს მისი უკეთურობის მიზნისაც გვიმხელს: მას სიყვარულის არახაირი უნარი არ გააჩნია.

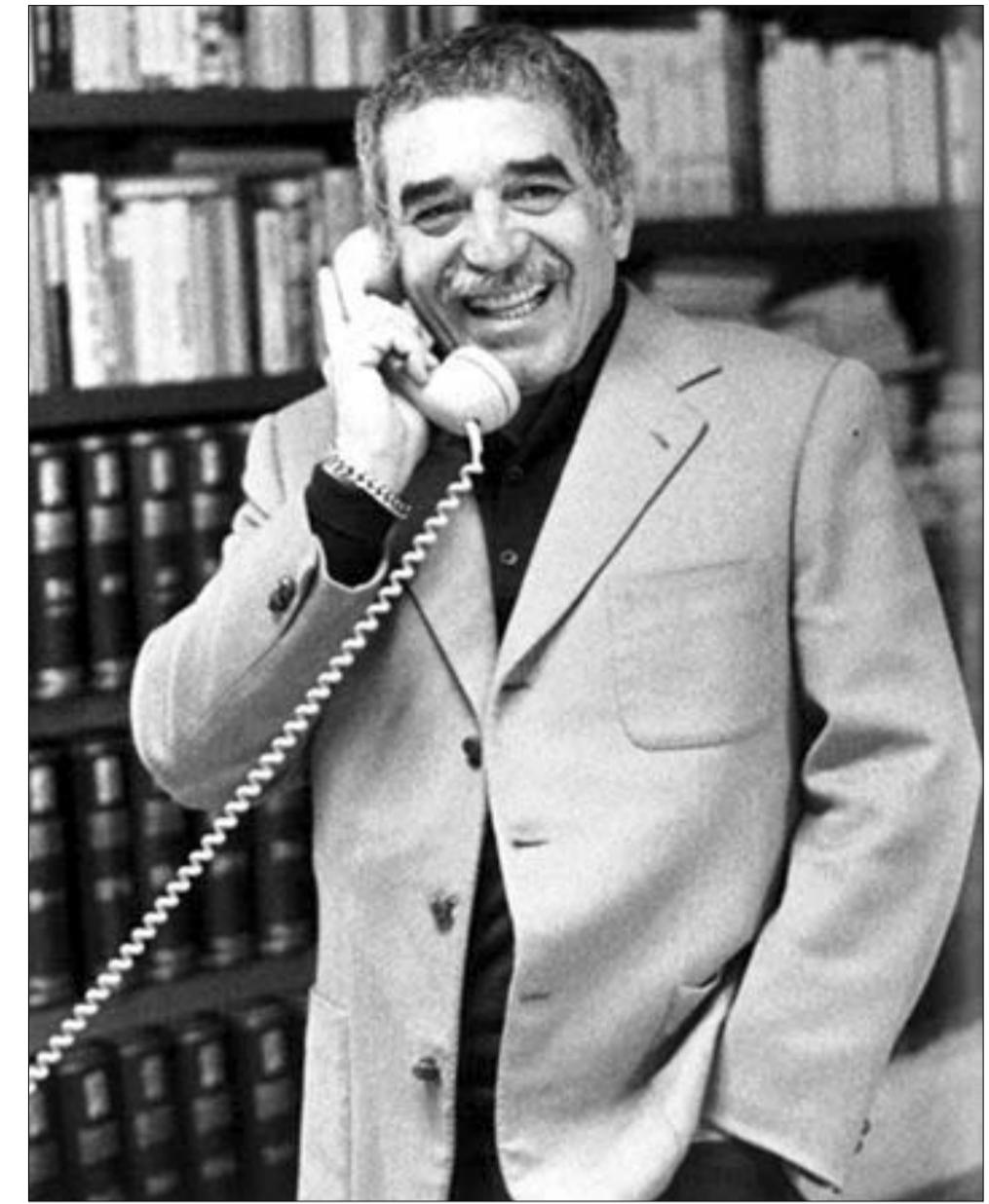
„იგი ცდილობდა ხორციელი სიყვარული ძალაუფლების სიყვარულით შეეცვალა, ძალაუფლების დემონს შესწირა ყველაფერი. თავისი ნებით იქცა მის მსხვერპლად, მთელი ცხოვრება ამ საზორელო სამსხვერპლოს ნელ ცეცხლზე იპრანებოდა. იგი სიცრუითა და დანაშაულით საზრდოობდა, სისასტიკესა და მანკიერებას ემონებოდა... და მხოლოდ იმიტომ დათოგუნა საკუთარ თავში უსაზღვრო სიხარცე და თანდაყოლილ შიში, რომ ქვეყნის აღსასრულამდე მუქში ჰქონოდა მომწყვდეული შუშის ბურთულა (მის მიერ ერის სიმპოლოდ მიჩნეული) და არ ესმოდა, რომ ძალაუფლების სიყვარული მხოლოდ ძალაუფლების სიყვარულს ბადებს, რომ მისით გაძლომს არა მარტო ჩვენი მიწიერი ყოფის დასალიერამდე, არამედ მთელი ქვეყნიერების აღსასრულამდეც შეუძლებელია... ჩემო გენერალი!“ მაგრამ ურჩხულის ბუნებას მხოლოდ ერთი მიზეზით ისევე ვერ ავხსნით, როგორც ცივილიზაციის არსა - მხოლოდ ბორბლის გამოგონების ფაქტით. მიზეზი მოუხელთებელია, ერთი ფრაზით შეუძლებელია მისი განსაზღვრა - ასეთი ბრნყინვალე მწერლისთვისაც კი გენერალი თავს უფლებას აძლევს

„უყვარდეს“ მხოლოდ ორი ადამიანი, კერძად ქცეული დედა და თავისი ჯანმაგრი ცოლი. მაგრამ ისინი ისევე უყვარს და ზუსტად ისევე ელოლიავება, როგორც საკუთარ მტკვარ თავარს: მათაც მხოლოდ თავისი თავის განვრცბად თუ გაგრძელებად აღიქვამს. ასეთი არსება მუდამ მზად არის გაანადგურო, რაც მას ცხოვრებაში არ წაადგება და რაც არაა ხელსაყრელი მისი „ეგოსთვის“. განა სიყვარულს რაიმე ესაქმება სისხლით გაუღლეთ მიზანთროპიასთან?

სიყვარულის უუნარობა გენერლის ცხოვრების ისეთივე განუყოფელი ნაწილია, როგორც მისი თავარსის სტვენა, ანდა მისი უცნობი მამის თესლი, ან სულაც მის მიერვე გაკეთებული აღმოჩენა, რომ სიცრუე ეჭვზე უჯრო ხელსაყრელია. შესანიშნავი რომანისტი ამ ფაქტებს იმ მიზნით კი არ გვაწვდის, რაიმეს გაგება რომ გაგვიადვილის, არამედ - რომ წარმოგვიჩინოს იმ აულაგმავი დემონის სახე, ლათინურ ამერიკას რომ დაუფლებია.

1976 წლის 31 ოქტომბერი

ინგლისურიდან თარგმნა
ასმათ ლეკიაშვილმა

30 წელი

E8 გვარიშვილი

წერილი

მაღე ზამთარი მოვა და გააღებს თოვლი კარს, თუ წერილი ჩამოვა, ზედ სახელით – თამრიკა, მე მივხვდები – გახსოვარ, ჩემზე რაღაც იფიქრე, რომ გული არ დაიმსხვრა და რომ ზამთრის მსახურალი ციგი ქარის დაქროლვა შენს წერილს ვერ აშინებს გამოგზავნილს ჩემდამი, ამერიკის ნიშნებით, ოკეანის სევდებით... კარგო, ულამაზესო, მომიყევი როგორ ხარ, თუ ზაფხულის თბილი მზე გულში ისევ მარხია, ან მანდ როგორ მოძრაობს პოეზია ტალღებად, ისევ თუ გესიზმრება თბილის და ქოლგები? ან რომ შენს გულს 17 გაზაფხულის დღეობა ისევ ისე იმეტებს გზებისთვის და დაღლისთვის... როცა ზამთარი მოვა, შემოალებს თოვლი კარს, თუ წერილი ჩამოვა, ზედ სახელით – თამრიკა, მე მივხვდები – გახსოვარ, ჩემზე რაღაც იფიქრე, როცა მთვარის სხივებზე სრიალებდნენ ფიფქები.

1993...

შენ რომ იცოდე

ელენა გლუზმანს

როგორ შევეცდე ეს აგიხსნა, როგორ თენდება, ეს ბედნიერი, ნაზი, მშვიდი, წყნარი

დღეები, როგორ უფასურდება საჭმლის გემო და როგორ თეთრდება განთიადები და ფოთლები სადმე; როგორ მეძახიან სახელად დევიდს, და მოძრაობს მათი ბაგე სანამ ცოცხლობენ.

როგორ შევეცდე გითხრა ეს ყველაფერი, რომელი ხომალდებით გვიმგზავრია და რა მიმართულებით, ან რა რუქები დაგვსიზმრებია ყველაზე ძვირფას ღამეებში, თუ როგორ ბრუნდება ზოგი სიზმარი, მათი აღწერა არ მოხდება, ანდა დღები წარსულის მათ-მსგავსი, (ეხლა კი აღარ ბრუნდებიან), როგორ მოხუცდნენ ქალები ზოგი, ზოგი კაცი კი უფრო მოხუცდა,

და კიდევ, რა ლამაზია ცხოვრება დილით თურმე და რამდენი დანაკარგი აქვს მას საღამოს, მითუმეტეს ღამით, როცა მორჩილად ვუბრუნდებით ჩვენს ულმერთობას, ჩვენს გარემოს, და ვიღაც უკვე ფიქრობს, როგორ შენი ადგილი თავისითავში, რადგან ასე დიდია სამყაროს სევდა თურმე შენთვის ღმერთო, როგორ მომზონხარ ღმერთო, შენ რომ იცოდე.

5 ოქტომბერი, 2001

დაკარგული ლექსი

გაქრი, ძვირფასო, ზღვის წყალი, მავინცებს, სამაელ, რომ გავჩინდი მეც ამქვეყნად, რომ ვეძებდი ჩემს შეყვარებულს მთელი ცხოვრება როდესაც ზაფხულის მოხეტიალე შიკრიკები აავსებდნენ ჰაერს და სივრცეს, როცა გეძებდი ყველა სახლში, ქალაქების, წარსულის ტყეებით, ზღვებით, თევზებით, დევნით, ცხოვრებით. გაქრი, ძვირფასო.

1998-2001